

савез пчеларских организација црне горе

ПЧЕЛАРСТВО

2025.
плава
матица

број
275

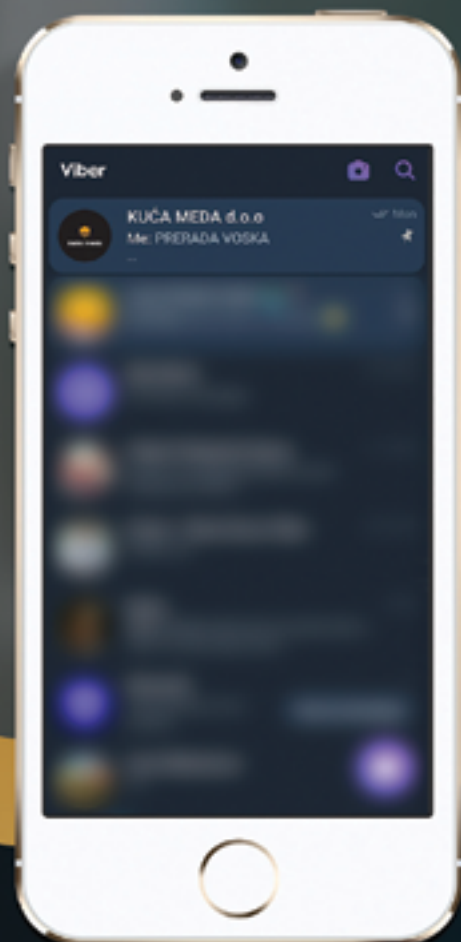
година XXII * подгорица, јун 2025. * цијена 1€ * за чланове удружења бесплатан

ИЗВАНРЕДНИМ ПРОГРАМОМ
И ВЕОМА ЗАНИМЉИВИМ
ЕДУКАТИВНИМ САДРЖАЈИМА
У ПЛАВУ ЈЕ ОБИЉЕЖЕН
20. МАЈ – СВЈЕТСКИ ДАН ПЧЕЛА

ISSN 1800-5411

9 771800-541000 >

kuća meda
WWW.KUCAMEDA.ME

PRIDRUŽITE SE VIBER GRUPI

Jednostavnim skeniranjem **QR koda** postajete član najbrojnije pčelarske Vajber grupe u Crnoj Gori.

Postani član Vajber grupe i prvi saznaj:

> JAVNI POZIVI I REGRESI

Pravovremeno ćemo vas obavještavati o svim Javnim pozivima i regresima vezanih za pčelarstvo. Dijelićemo savjete i detaljne instrukcije, dokumentaciju i uputstva i na taj način ćete iskoristiti sve mnogobrojne benefite.

> PROMOTIVNI KATALOZI

Dijelićemo promotivni sadržaj cjelokupne ponude iz Kuće meda. Kreiraćemo kataloge sa najpovoljnijim cijenama i popustima. Obavještavaćemo vas o novim nabavkama.

> SVIJET PČELARSTVA

Nesebično dijelimo iskustva i savjete. Svi članovi grupe mogu komentarisati i učestvovati u raznovrsnim temama vezanim za pčelarstvo u Crnoj Gori.

POSTANI
ČLAN
SKENIRAJ
QR KOD

QR KOD možete skenirati sa bilo kojom aplikacijom za skeniranje QR kodova.

+382 68 844 333 @kucamedacg@gmail.com

Grbe bb, Danilovgrad Crna Gora

ЉЕКОВИ

Поштовани предсједници пчеларских организација, шаљемо вам обавјештење о набавци ветеринарских љекова и препарата за 2025. годину и позив за организовану набавку субвенционисаних ветеринарских љекова за сузбијање варое. Послије више одржаних састанака са представницима Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и Директората за плаћање, усаглашени су начин и поступак добијања субвенционисаних љекова за заштиту пчелињих заједница од варое, поштујући законску нормативу. Потврде за остварење права за набавку љекова издате од Директората за плаћање налазиће се у канцеларијама савјетодавних служби МПШВ и Директората за плаћање у Бару, Херцег Новом, Подгорици, Никшићу, Пљевљима, Бијелом Пољу, Беранама, Рожајама и Плаву. Потврде ће бити разврстане према пријављеним адресама боравка, приликом регистрације пчелињака у некој од назначених савјетодавних канцеларија. У канцеларији савјетодавне службе у Бару (030/312-965) налазиће се потврде пријављених адреса општина: Улцињ, Бар и Будва. У канцеларији савјетодавне службе Херцег Нови (069/335-175) налазиће се потврде пријављених адреса за општине: Тиват, Котор и Херцег Нови. У канцеларији савјетодавне службе у Подгорици (020/265-337) налазиће се потврде пријављених адреса општина: Подгорица, Цетиње, Тузи, Колашин, Зета и Даниловград. У канцеларији савјетодавне службе у Пљевљима (052/353-505) налазиће се потврде пријављених адреса општина: Пљевља и Жабљак. У канцеларији савјетодавне службе у Никшићу (040/201-122) налазиће се потврде пријављених адреса општина: Никшић, Плужине и Шавник. У канцеларији Директората за плаћање у Бијелом Пољу (067/002-858) налазиће се потврде пријављених адреса општина: Бијело Поље и Мојковац. У канцеларији савјетодавне службе у Беранама (051/233-301) налазиће се потврде пријављених адреса општина: Беране, Петњица и Андријевица. У канцеларији савјетодавне службе у Рожајама (068/640-321) налазиће се потврде пријављених адреса општине Рожаје. У канцеларији савјетодавне службе у Плаву (068/141-036) налазиће се потврде пријављених адреса општина: Плав и Гусиње.

Потврде којима је дефинисано право на количину и регресну цијену љекова може преузети лично пчелар у назначеним савјетодавним службама или опуномоћени представник, уз писмено овлашћење са својеручним потписом и уписаним ЈМБГ (примјерак изјаве за сагласност). Новац за набавку љекова пчелари уплаћују пчеларској организацији сходно количини и цијени датој у потврди. Након плаћања, пчеларске организације преносе средства Савезу и достављају уз уплате и спискове пчелара са подацима о врсти и количини љекова за сваког пчелара појединачно. Затим Савез прикупљена средства уплаћује Ветеринарској амбуланти „АМБ Провита“, која је задужена за издавање љекова. На основу ових података извршиће се поруџбина љекова. Увоз љекова врши веледрогерија „Калија“. Регистровани пчелари имају право на куповину сљедећих љекова: Апигуард или Апилифевар (могу да узму један од ова два лијека), Фурмитом и Бееловеред (некадашњи вароред).

Поштовани пчелари, молимо вас да се придржавате количина назначених у вашим потврдама и уплата по том основу, у супротном евентуална уплата за веће количине не може бити реализована нити се новац може вратити. Потврде за љекове у савјетодавним центрима биће оперативне, почев од 4. јуна 2025, што значи да се од тога дана могу преузимати лично или уз потписану изјаву сагласности представника удружења. Рок за поручивање и уплату љекова је 14. јун 2025 године.

За све додатне информације можете контактирати с нама путем е-маил адресе info@pcelarstvo.me или позивом на број телефона 067/450-720.

Након завршетка прописане процедуре, пчелар може преузети лијекове уз предочење потврде, у складу с уплаћеним средствима.

СПОЦГ

IMPRESUM

ПЧЕЛАРСТВО

STRUČNO-INFORMATIVNI MJESEČNIK

IZDAVAČ: SAVEZ PČELARSKIH

ORGANIZACIJA CRNE GORE

Adresa: Grbe bb 81412 Danilovgrad,

Telefon: 069/941-505

e-mail: spocg@t-com.me

sajt: www.pcelarstvo.me

ZA IZDAVAČA:

Radule Miljanić

V.D. GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA:

Branislav Kadić (067991226)

e-mail: ninaivlado@t-com.me

TEHNIČKI UREDNIK: Dragan Lučić

LEKTURA: Nataša Dajković

Redakcijski odbor „Pčelarstva“:

Danilo Vuković, Dragana Šutović,

dr Mirjana Bojanić-Rašović,

Marjan Plantak, mr Radoslav Bele

Zečević, mr Sanida Šabotić-Adžović

POKROVITELJ:

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,

ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

Adresa Redakcije:

Grbe bb, Danilovgrad;

ŽR 510-207440-72

CKB, Podgorica

Sa naznakom: Za SPOCG

ISSN 1800-5411

Rješenjem Republičkog sekretarijata za informacije br. 285 od 11. 01.

2001. godine "PČELARSTVO" je

upisano u evidenciju javnih glasila

Crne Gore. Aktom Republičkog

sekretarijata za informacije 04/01-

355/2001. godine časopis je

oslobođen obaveza plaćanja poreza

na promet.

ŠTAMPA:

HKS SPEKTAR

PODGORICA

PČELE I JEDNAKOST – ZAJEDNO ZA ODRŽIVU BUDUĆNOST

I deja predsjednice Slovenačkog instituta „Krog“, mr Emine Hadžić, da se 20. maj – Svjetski dan pčela obilježi u Plavu, pokazala se kao pun pogodak i kasnije donijela prestižnu reputaciju ovom događaju, na veliko zadovoljstvo pokrovitelja i organizatora ove izuzetne manifestacije u podnožju Prokletija. Na ovaj način još jednom je skrenuta globalna pažnja na poučnu poruku „Pčele i jednakost – zajedno za održivu budućnost“, kao i na značaj drugih oprašivača, čije postojanje ima ključnu ulogu u očuvanju ekosistema, biološke raznovrsnosti, sigurnosti hrane i borbi protiv gladi.

Inače, inicijativa za proglašenje Svjetskog dana pčela potekla je iz Slovenije, a izabran je datum rođenja velikog poznavaoca pčela iz 18. vijeka Antona Janše. Slovenija nije samo pokretač Svjetskog dana pčela, već se odavno smatra i zemljom pčelarstva. Generalna skupština UN-a proglasila je 2017. godine 20. maj za Svjetski dan pčela.

Da bi sve proteklo u odličnoj atmosferi prvo na glavnom gradskom trgu, a zatim i na veoma korisnim panel diskusijama postarali su se Zavod „Krog“ iz Slovenije, Ambasada Republike Slovenije u Crnoj Gori, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Crne Gore, Savez pčelarskih organizacija Crne Gore, Opština Plav, Ženski odbornički klub Plav, lokalna Turistička organizacija i Udruženje pčelara „Plav“.

Svečani program je počeo uvodnim obraćanjem organizatora i domaćina u Centru za kulturu „Husein Bašić“, u okviru kojeg su na dva panela vođene diskusije o apiturizmu i uključivanju

žena u pčelarstvo. Takođe, održana je prezentacija „Porijeklo i kvalitet meda u Crnoj Gori“, kao i izložba proizvoda lokalnih pčelara.

Mještane Plava i putnike namjernike posebno su oduševili mališani sadržajnim zabavnim programom, maskenbalom, recitacijama, igrokazima i izložbom likovnih radova na pomenutu temu. Njihov nastup nagrađen je gromoglasnim aplauzom. Nije izostala ni degustacija zdrave, ekološke hrane vrijednih domaćica i domaćina ovoga kraja, koji su za ovu priliku ponudili razne vrste meda, priganice, pitice, sokove...

Među govornicima na konferenciji, pored predsjednika Opštine Plav Nihađa Canovića, direktora Direktorata u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Miroslava Cimbalevića,

predsjednika SPOCG Radula Miljanića i ambasadorke Slovenije u Crnoj Gori Bernarde Gradišnik, bile su i gošće iz Slovenije: profesionalna pčelarka s 28 godina iskustva, gospođa Marija Sivec, i gospođa Valentina Cvjetković sa Poljoprivrednog instituta – Akademije za pčelarstvo iz Slovenije. Opšti je utisak pomenutih zvaničnika da pčelarstvo u Crnoj Gori posljednjih godina doživljava izuzetan napredak i postaje jedan od ključnih stubova poljoprivrede i održivog razvoja ruralnih područja. Ovaj sektor danas ima značajnu ulogu ne samo u očuvanju biodiverziteta, već i u razvoju turizma, zdravstva, uključivanju žena i stvaranju novih mogućnosti za zapošljavanje. Na ovom planu saradnja sa opštinskim, državnim i pojedinim međunarodnim subjektima omogućuje redovnu razmjenu

nu znanja i iskustava između slovenskih i crnogorskih pčelara, razvoj novih projektnih ideja s fokusom na prenos znanja, održivo pčelarstvo, značaj pčela i zaštitu životne sredine, kao i inovativne usluge iz Slovenije. Isto tako, konstatovano je da će podsticanje većeg uključivanja žena u pčelarstvo u Crnoj Gori biti jedan od ključnih ciljeva, dok će organizacija zajedničkih manifestacija, poput Svjetskog dana pčela, ojačati kulturne veze između Slovenije i Crne Gore i podići na još veći nivo međunarodnu saradnju.

DOMAĆINI I GOSTI

U ime domaćina, prisutnima je dobrodošlicu poželio predsjednik Opštine Plav Nihad Canović, ne krijući zadovoljstvo što se ovaj značajan datum obilježava u njegovom rodnom mjestu. Izrazio je želju da se ovakvi i slični susreti, ovim ili sličnim povodima, ponovo organizuju na obalama Lima.

– Kako svi znamo da pčele imaju ključnu ulogu za opstanak života na planeti i da oplemenjuju životnu sredinu, čovjek mora još više voditi računa o njihovom zdravlju i boljim uslovima uzgoja u pčelinjacima. Pčelari Plava razumiju ove poruke, svjesni da pčelarstvo kreira ekonomsku politiku u domaćinstvima i porodičnom biznisu, te da predstavlja prioritetnu granu poljoprivrede u našoj zemlji. Zato će lokalna uprava i dalje biti na usluzi pčelarima, i u okviru svojih mogućnosti pružati adekvatnu materijalnu i finansijsku podršku – rekao je Canović.

S tim se saglasio i direktor Direktorata za poljoprivredu pri Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Crne Gore, Miroslav Cimbaljević, ističući da podrške i entuzijazma sa opštinskog i državnog nivoa ne može i ne smije faliti.

– Resorno ministarstvo će nastaviti s realizacijom javnih poziva i afirmisati

razne benefite i subvencije kako bi se pčelarima obezbijedili bolji uslovi za rad. Po tom pitanju, plavska lokalna uprava je uvijek na visini zadatka i njen primjer treba da slijede i druge crnogorske opštine – pohvalio je Cimbaljević angažovanje lokalnih vlasti u razvoju pčelarstva u sredini koja ima izvanredne prirodne resurse za ovu djelatnost.

Osvrnuo se i na značaj i ulogu žena u poljoprivredi, ističući da one predstavljaju pokretačku snagu društva i da je neophodno voditi više računa o rodno odgovornom budžetiranju, uprkos postojećoj dodatnoj podršci ženama kroz 10% subvencija.

– Takođe, veoma je važno da pčelari diverzifikuju svoje proizvode, a ne da se koncentrišu isključivo na proizvodnju meda – dodao je Cimbaljević.

Ambasadorka Slovenije Bernarda Gradišnik podsjetila je da 20. maj nije samo jedan od kasnih proljećnih

smanjuje predstavlja pokazatelj zdravlja ili nezdravlja životne sredine. Pčele omogućavaju naš opstanak i prosperitet, a na nama je da se još više potrudimo za njihovu budućnost – istakla je Gradišnik.

– Slovenačka pčelarska akademija osnovana je 2018. godine s ciljem širenja znanja, kompetencija i dobre prakse naše pčelarske profesije širom svijeta – dodala je Gradišnik.

ZAVOD „KROG“

U ime slovenačkog Zavoda Krog, mr Emina Hadžić je istakla da 20. maj nije samo prilika za razgovor o potencijalima api-turizma i ulozi žena u pčelarstvu, već je, prije svega, prilika da se svi povežemo i udružimo, podijelimo dobre prakse i gradimo čvrste mostove među državama, sektorima i pojedincima koji se zalažu za održivi razvoj, rodnu ravnopravnost i očuvanje

dana kada su pčele najaktivnije, već i dan kada je 1734. godine rođen Slovenac Anton Janša, pionir modernog pčelarstva.

– Ovaj naš, ali i zajednički svjetski dan, posvećen je pčelama i drugim oprašivačima koji igraju neprocjenjivu, ali često zanemarenu ulogu u obezbjeđivanju zdrave hrane. Oni su čuvari prirode, jer njihovo prisustvo koje se, moramo priznati, u svijetu

prirode.

– Zavod „Krog“ već godinama neumorno radi na zaštiti ljudskih prava, osnaživanju žena i zajednica u Africi, na Bliskom istoku i na Zapadnom Balkanu, u saradnji s Ministarstvom vanjskih i evropskih poslova Slovenije. Naša posvećenost ovim ciljevima ogleda se kroz projekte poput ovog – da putem lokalnih inicijativa povezanih s prirodom, kao što je pčelarstvo,

možemo ostvariti mnogo više: podstaći ekonomski oporavak, osnažiti socijalnu inkluziju i doprinijeti većoj rodnoj ravnopravnosti.

Ova inicijativa donijela nam je nova partnerstva – povezivanje sa SPOCG i Udruženjem pčelara “Plav”. Zahvaljujemo se opštini Plav, koja već dugi niz godina pruža podršku našim aktivnostima i idejama. Posebnu zahvalnost dugujemo i Ženskom odborničkom klubu, koji nam pruža značajnu logističku i organizacijsku podršku u jačanju socijalne inkluzije građana Plava. To potvrđuje činjenicu da zajedničkim snagama možemo postići pozitivne promjene i izgraditi inkluzivnije društvo.

U svemu tome, iako su male, pčele igraju ključnu ulogu u očuvanju našeg

– Svjetski dan pčela postao je pravi putokaz u podizanju svijesti o značaju pčela u oprašivanju biljaka, održivosti biodiverziteta i proizvodnji hrane. Moram naglasiti da savremena tehnološka dostignuća i civilizacijski razvoj sve više ugrožavaju pčelarstvo, što nas obavezuje da udružimo snage kako bismo ga zaštitili i unaprijedili kao jednu od prioritetnih grana poljoprivrede.

Na nama je da istrajemo u toj borbi, oslobađajući se problema koji narušavaju zdravlje i značaj medonosne pčele. Prije dvije godine slavili smo u Kući meda, prošle godine u OŠ „Njegoš“ u Spužu, a sada smo u prelijepom Plavu. Gdje god da se okupimo, cilj ili bolje rečeno zadatak nam je isti – da se borimo za očuvanje i bolji tretman pčelinjih zajednica jer one to zaslužuju.

sredini i ekološkoj ishrani. – Radujemo se svakom novom članu i zajednici, a posebno nas raduje interesovanje mladih. Vjerujem da i u Plavu ima mnogo ljubitelja pčela koji će nastaviti bogatu tradiciju crnogorskog pčelarstva. Imamo potencijal za proizvodnju jednog od najkvalitetnijih medova na svijetu, kazao je Miljanić.

Zahvalio se magistrici Emini Hadžić, predsjednici instituta Krog iz Slovenije, koja je bila nosilac ovog projekta, kao i Ambasadi Slovenije, lokalnoj upravi i pčelarskoj organizaciji iz Plava, koji su uspješno pripremili ovu svečanost. – U ovom predivnom ambijentu, vjerujem da smo napravili još jedan važan korak u korist naših pčela i pčelarstva, zaključio je Miljanić.

PREDUZETNICE

Za srdačnu dobrodošlicu pobrinula se Sabina Kolašinac, kopredsjednica Ženskog odborničkog kluba u Plavu. Govoreći o svom rodnom kraju, istakla je da je Plav grad prirodne ljepote, bogate tradicije i sve snažnijeg glasa žena u zajednici.

– Ova konferencija nije nastala slučajno – ona je rezultat saradnje našeg kluba sa Zavodom „Krog“ iz Slovenije, s kojim smo već realizovali projekte posvećene osnaživanju žena. Zavod „Krog“ već godinama podržava našu zajednicu kroz brojne inicijative. Drago nam je što se ta saradnja nastavlja kroz ovu važnu temu koja povezuje ekologiju i društvenu pravdu.

Pčele su tihe graditeljke života. Ne stvaraju buku, već med. Njihova snaga je u tišini i zajedništvu. One nas podsjećaju da je svaka uloga važna i da bez međusobne saradnje nema opstanka. Zato borba za zaštitu pčela nije odvojena od borbe za pravedno i ravnopravno društvo.

Danas želimo posebno istaći ulogu žena u pčelarstvu kao proizvođačica, edukatorki i preduzetnica. Žensko preduzetništvo u zelenoj ekonomiji treba da postane strateški prioritet. Neophodno je stvoriti jednake šanse za učešće žena u razvojnim projekti-

okruženja i ekosistema, baš kao i svaki pojedinac. Pčela je čuvar života, nevidljivi neimar prirode i stub na kojem počiva naš opstanak. Bez nje, svijet kakav poznajemo počeo bi da blijedi – a to nećemo dopustiti ni po koju cijenu, u ime budućnosti sadašnjih i generacija koje dolaze – istakla je Hadžić.

PRAVI PUTOKAZI

Za predsjednika SPOCG, Radula Miljanića, 20. maj je istinski posvećen promovisanju značaja pčela i njihove zaštite širom svijeta.

Često se sjetim divne misli čuvenog kolumbijskog pisca Gabrijela Garsije Markesa: „U životu nije važno ono što nam se dogodi, već ono čega se rado sjećamo i način na koji to pamtimo.“ I zato, uvjeren sam da ćemo i ovaj dan pamtiiti s ponosom, jer nas inspiriše da nastavimo afirmaciju jednog od najljepšeg i najhumanijeg čovjekovog zanimanja - pčelarstva.

Miljanić je dodao da pčelarstvo zaslužuje pažnju ne samo od strane pčelara, udruženja i ministarstava, već i od cijelog društva, koje mora ozbiljnije brinuti o zdravoj životnoj

ma, podržati obrazovanje i stručno usavršavanje u oblasti pčelarstva i ekološke proizvodnje, te afirmisati ulogu žena u očuvanju prirodnog i kulturnog naslijeđa.

Prema procjenama Međunarodnog monetarnog fonda, smanjenje razlike u učešću žena u radnoj snazi moglo bi povećati BDP Crne Gore za 4%, a potpuno zatvaranje tog jaza čak za 14%. To jasno pokazuje da je ravnopravnost ne samo društvena vrijednost već i ključan faktor ekonomskog razvoja.

Privredna komora Crne Gore je nedavno objavila istraživanje koje pokazuje da 8% turista posjećuje Crnu Goru zbog zdravstvenih i wellness usluga – što potvrđuje rastući interes za ovakve oblike turizma. Integracija pčelarstva u turističku ponudu može obogatiti iskustvo posjetilaca i doprinijeti održivom razvoju.

Ovo je prilika da učimo jedni od drugih, da se povezujemo i zajedno gradimo viziju održive budućnosti kroz ekologiju, ravnopravnost i lokalni razvoj. Ona je zahvalila organizatorima konferencije na izlaganjima kojima su potvrdili da Plav ima znanje, energiju i volju da bude primjer zajednice koja misli dugoročno i djeluje solidarno. Ovo je dokaz da društvo koje ulaže u žene ulaže u svoju budućnost, zaključila je Kolašinac.

PANELI

U okviru konferencije održane u Centru za kulturu „Husein Bašić“, organizovana su dva panela o apiturizmu i uključivanju žena u pčelarstvo, kao i prezentacija profesorice Sanje Savković sa Fakulteta za prehrambenu tehnologiju, bezbjednost hrane i ekologiju na temu „Porijeklo i kvalitet meda u Crnoj Gori“.

Na konferenciji su govorile i gošće iz Slovenije: Marija Sivec, profesionalna pčelarka s 28 godina iskustva, koja je podijelila inspirativnu životnu priču o tome kako joj je pčelarstvo donijelo stabilan porodični život, dobru zaradu i sigurnu egzistenciju, i Valentina Cvjetković sa Poljoprivrednog instituta – Akademije za pčelarstvo, koja je predstavila koncept i razvoj apiturizma

u Sloveniji, te benefite tog vida održivog turizma, te primjere dobre prakse iz Programa podrške žrtvama mina u BiH, posebno planirane pozitivne učinke uključivanja žena u pčelarstvo od pomoći muževima do samostalnog pčelarstva.

Ratko Bataković iz Mreže za ruralni razvoj istakao je izazove i mogućnosti razvoja ruralnih područja kako na lokalnom, tako i na nacionalnom nivou. Miroslav Cimbaljević, direktor Direktorate za poljoprivredu pri Ministarstvu

poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Crne Gore, i pčelarka Danijela Babović potvrdili su da su žene pokretačice promjena u poljoprivredi i ruralnom razvoju, te da postoje podrška i resursi za žene u preduzetništvu.

Predsjednik Opštine Plav, Nihad Canović, istakao je važnost lokalne podrške pčelarstvu, turizmu i uključivanju žena u te sektore. Panelisti su naglasili veliki, još uvijek neiskorišćeni potencijal Crne Gore u oblasti apiturizma i apiterapije. Plav je pionir tog razvoja, jer već drugu sezonu uspješno funkcioniše api- komora u Plavu.

Predsjednik Udruženja pčelara Plav, Suljo Canović, poručio je da trenutno nema žena među članovima udruženja, ali da su one dobrodošle i da će ih srdačno dočekati. Takođe, obećano je da će se stvoriti uslovi da se gospođa Sivec ponovo ugosti u Plavu kako bi

obrazovala i motivisala žene da se uključe u pčelarstvo.

IMPRESIJE

Kada se saberu svi utisci sa proslave u Plavu i razmišljanja učesnika konferencije, jasno je da pčelarstvo u Crnoj Gori doživljava izuzetan napredak i postaje jedan od ključnih stubova održivog razvoja ruralnih područja. Ovaj sektor ima važnu ulogu ne samo u očuvanju biodiverziteta, već i u

turizmu, zdravstvu, zapošljavanju i jačanju uloge žena u društvu. Saradnja slovenskih i crnogorskih partnera doprinijeće razmjeni znanja, razvoju novih projektnih ideja, promociji održivog pčelarstva i zaštite životne sredine. Na glavnom gradskom trgu posjetioci su mogli uživati u domaćim proizvodima i degustaciji lokalnih specijaliteta. Među izlagačima bili su i oni čije vrijeme tek dolazi i na čijim plećima leži budućnost plavskog i crnogorskog pčelarstva. Učenici Enver Pupović i Hatab Čekić su predstavili bogat asortiman proizvoda i rukotvorina. Posebno treba istaći tradicionalnu gostoljubivost i stimu Plava, zasluge sekretara Sekretarijata za lokalnu samoupravu Fikreta Canovića i predsjednika UP Sulja Canovića, kao i izvanredne najave moderatorke Aleksandre Laban.

B.K.

KAD BRINEMO O PČELAMA, BRINEMO O BUDUĆNOSTI

Povodom Svjetskog dana pčela, Ambasada Republike Slovenije, u saradnji sa Naučno-tehnološkim parkom, priredila je svečano predstavljanje 3D makete kranjske pčele – slovenačke autohtone vrste, izrađene u odnosu 1000:1. Ovim projektom želi se na konkretan način doprinijeti podizanju svijesti o značaju pčela i drugih oprašivača, pčelarstva i poljoprivrede, kao i promociji dobrih praksi zdravog načina života, a samim tim i značaju i prednostima lokalno proizvedene zdrave hrane. Djeca iz crnogorskih osnovnih škola imala su mogućnost organizovanih posjeta maketi i upoznavanja sa pčelama i njihovim svestranim značajem za život na našoj planeti.

Izražavamo zahvalnost ministarki prosvjete, nauke i inovacija Anđeli Jakšić Stojanović, direktorici Naučno-tehnološkog parka Valentini Radulović, dekanici Biotehničkog fakulteta Božidarki Marković, kao i njihovim timovima; ministrima Damjanu Čulafiću, Vladimiru Jokoviću i Marici Melović; direktorici Direktorata za naučnoistraživačku djelatnost MPNI i predsjedniku Saveza pčelarskih organizacija Crne Gore, Radulu Miljaniću, na prepoznavanju ogromnog značaja pčela i njihovog opstanka te pomoći u realizaciji predstavljanja 3D makete.

Zahvaljujemo i gospođi Jeleni Bjelici, koja uz pomoć makete džinovske pčele održava predavanja za djecu o pčelama i njihovom svestranom značaju. Posebnu zahvalnost upućujemo Savezu pčelara Slovenije, od koga smo pozajmili maketu, kao i kompaniji Intereuropa “Zetatrans”, koja je omogućila siguran transport makete – rekla je ambasadorica Slove-

nije Bernarda Gradišnik i podsjetila da su Ujedinjene Nacije 2017. godine proglasile 20. maj za Svjetski dan pčela.

Zašto baš 20. maj? – pojasnila je:

Ne samo što je to jedan od onih kasnih proljećnih dana kada su pčele najaktivnije, već je to i dan kada je 1734. godine rođen Slovenac, pionir modernog pčelarstva Anton Janša. Ovaj naš i zajednički svjetski dan posvećen je pčelama i drugim oprašivačima koji igraju neprocjenjivu, ali često zanemarenu ulogu u obezbjeđivanju zdrave hrane. Oni su i čuvari prirode, jer njihovo prisustvo, koje se u svijetu, nažalost, značajno smanjuje, pokazatelj je zdravlja ili ugroženosti životne sredine. Pčele omogućavaju naš opstanak i prosperitet, zato se moramo još više potruditi za njihov opstanak i zaštitu. U Sloveniji je pčelarstvo odavno postalo sastavni dio životnog stila. Slovenačku pčelarsku akademiju osnovali smo 2018. godine sa ciljem širenja znanja, kompetencija i dobre prakse naše pčelarske profesije u svijetu. Kranjska pčela, čiji smo model donijeli, autohtona je rasa pčela porijeklom sa teritorije današnje Slovenije. Odlikuje se izuzetnim osobinama koje je čine popularnom među pčelarima: miroljubivost, marljivost, odlična orijentacija i dobar prinos. Zahvaljujući ovim osobinama, postala je prepoznatljiva i cijenjena širom svijeta, gdje se proširila zahvaljujući vještoj trgovini pčelinjim društvima i maticama. Danas se može naći na svim kontinentima i spada među najrasprostranjenije podvrste pčela na planeti – objasnila je Gradišnik, uvjerena da će, uz podršku Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija i Biotehnološkog fakulteta, kao i uz pomoć džinovske

pčele koju će djeca iz pojedinih osnovnih škola širom Crne Gore zasigurno pamtit i do kraja života, mladi učiti o pčelama i njihovom značaju.

Ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Vladimir Joković naglasio je značaj pčela za opstanak čovječanstva, flore i faune, te poručio da bi svi u našoj zemlji trebalo da prihvate ljubav koju Slovenija gaji prema prirodi. Istakao je da resorno ministarstvo čini sve kako bi se što više pomoglo pčelama i pčelarima, jer osim proizvodnje meda, pčele imaju mnoge druge važne uloge za čovječanstvo.

PO SVAKU CIJENU OČUVATI OPRAŠIVAČE

Povodom događaja, ministar ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Damjan Čulafić izrazio je zadovoljstvo što ima priliku da se obrati širokom auditorijumu uoči obilježavanja 20. maja, Svjetskog dana pčela, te da podrži ovu važnu inicijativu.

Pčele su daleko više od proizvođača meda, zahvaljujući njima poljoprivreda funkcioniše, opstaje ekološka ravnoteža, ekosistemi ostaju stabilni, a biološka raznovrsnost se održava. Bez njih bi došlo do ozbiljnih lančanih posljedica koje bi pogodile ne samo biljni i životinjski svijet, već i čovječanstvo – kazao je ministar Čulafić.

Posebno je istakao neprocjenjivu vrijednost autohtone kranjske pčele (*Apis mellifera carnica*), koja se tradicionalno gaji u našem regionu:

Ova rasa, porijeklom iz Kranjske oblasti, prepoznata je širom svijeta po svojoj prilagodljivosti, visokoj produktivnosti, otpornosti na bolesti i

sposobnosti da preživi i u zahtjevnim klimatskim uslovima. Njene biološke osobine čine je uzornim predstavnikom medonosnih pčela, a njeno očuvanje i dalje unapređenje moraju biti naš nacionalni prioritet – naglasio je ministar.

Kranjska pčela dokaz je da autohtone vrste, kada se pravilno čuvaju i selektuju, mogu dati izuzetne rezultate u pčelarstvu i predstavljaju nemjerljiv prirodni resurs. Ministar je apostrofirao da su pčele danas ugrožene brojnim i ozbiljnim prijetnjama, među kojima su pesticidi – iako služe zaštiti biljaka, oni imaju razoran uticaj na pčele, narušavajući njihov nervni sistem, orijentaciju i imunološki odgovor.

Kao ministar ekologije, naglašavam da država mora aktivno raditi na kreiranju politika koje će omogućiti očuvanje oprašivača kroz edukaciju, zabranu najopasnijih pesticida, zaštitu prirodnih staništa i podršku održivim praksama pčelarenja – istakao je Čulafić, dodajući da ga posebno raduje što izložbu krase jedinstveni edukativni prikaz 3D modela ove vrste pčele sa čak više od 90% morfološke tačnosti.

Ovaj model je više od naučnog

ekspozata, on je most između nauke, obrazovanja i šire javnosti. Kroz ovakve sadržaje, posebno djeci i mladima, približavamo složenost i značaj pčelinjeg svijeta i jačamo svijest o važnosti njihove zaštite. Svako može dati doprinos, jer pčele nijesu samo naša odgovornost, one su i naš blagoslov jer bez njih ne bi bilo ni hrane, ni života kakvog poznajemo – zaključio je ministar Čulafić.

NAJMANJA BIČA – NAJVEĆI UČITELJI

U ime Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, srdačne pozdrave prisutnima uputila je generalna direktorica Direktorata za naučnoistraživačku djelatnost, mr Marica Melović.

Danas svjedočimo nečemu što nije samo spoj prirode i tehnologije, već i sjajan primjer kako nauka može postati opipljiva, vidljiva, živa. 3D maketa pčele rezultat je vrhunske interdisciplinarnе saradnje. Ona dokazuje da nauka nije zatvorena samo u laboratorijama, već ima svoju publiku, funkciju i mjesto u svakodnevnom životu. U fokusu ovog

dogadjaja je pčela – sitna, ali presudna karika u lancu života. Zahvaljujući najsavremenijim tehnologijama, danas imamo priliku da vidimo ono što je oku inače nevidljivo i da uvećamo znanje proporcionalno onome što ova vrsta znači za našu planetu.

Simbolika pčele ogleda se kroz različite sfere, prije svega kroz rad i marljivost. Pčela je univerzalan simbol predanog rada, discipline i korisnosti. Često se koristi kao metafora za zajednicu u kojoj svaki pojedinac doprinosi opštem dobru. U obrazovanju i nauci, pčela simbolizuje upornost u učenju, strpljenje i stalnu potragu za znanjem. Takođe simbolizuje zajedništvo i organizaciju, posebno jer je košnica savršen primjer koordinisane saradnje, gdje svaka jedinka ima svoju ulogu. Promoviše solidarnost, harmoniju i balans između individualnog i kolektivnog, osobine poželjne u naučnim timovima, institucijama i društvu u cjelini – rekla je Melović i istakla da pčela simbolizuje i transformaciju i inovacije.

Procesi u košnici, od sakupljanja nektara do proizvodnje meda, predstavljaju transformaciju sirovog u

dragocjeno, što je česta metafora za naučni rad i inovaciju, gdje se iz podataka i eksperimenata stvaraju nova znanja. Upravo to i radimo u nauci – pretvaramo podatke u znanje, a znanje u rješenja. Zato danas ne gledamo samo maketu, već ogledalo vrijednosti koje treba da negujemo: znanje, marljivost, saradnju, nauku i stalnu težnju ka inovacijama. Kao neko ko u svakodnevnom radu nastoji da pruži podršku svima koji u fokusu imaju nauku, vjerujem da je ovakva simbolika moćna poruka – da upravo u spoju obrazovanja i naučnog istraživanja, uz podršku inovativnih tehnologija, leže rješenja za izazove savremenog društva. Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija ostaje snažan partner svim inicijativama koje povezuju nauku i društvo, koje približavaju znanje svakom građaninu i jačaju kapacitete naučne zajednice. Kroz konkurse, projekte i međunarodnu saradnju, podržavamo stvaranje prostora u kojem ideje slobodno rastu, kao što je to bio slučaj s ovom pčelom, koja je iz jedne stvarne jedinke, kroz precizne podatke i inovativne tehnologije, postala edukativna i vizuelno impresivna poruka. Ovaj događaj podsjeća da u svijetu koji se ubrzano mijenja, upravo nauka i inovacije predstavljaju naš kompas i da ponekad, zahvaljujući njima, i najmanja bića mogu postati naši najveći učitelji – naglasila je Melović.

DOBRODOŠLICA PRVOG ČOVJEKA SPOCG

Poslije inspirativnih izlaganja mojih prethodnica i prethodnika, meni ostaje da vam, u ime Saveza pčelarskih organizacija Crne Gore, poželim iskrenu dobrodošlicu, uz želju da i ubuduće, povodom ovakvih i sličnih događaja, ne štedimo ni trud ni vrijeme na razvoj i afirmaciju pčelarstva – ne samo u Crnoj Gori, već širom svijeta. Svjesni smo koliko pčele znače za budućnost naše planete – tim riječima započeo je svoje obraćanje predsjednik SPOCG-a, Radule Miljanić.

On je zahvalio svima koji su doprinijeli realizaciji ovog događaja, a posebno Ambasadi Republike Slovenije i ambasadori, gospođi Gradišnik, na

ideji da se u ovoj renomiranoj ustanovi svečano predstavi 3D maketa kranjske pčele – na krajnje praktičan i simboličan način.

– Naš primarni cilj jeste usvajanje novih, nadamo se i boljih, tehničkih i tehnoloških standarda u jednom od najplemenitijih zanimanja – pčelarstvu, koje obuhvata proizvodnju meda i drugih pčelarskih proizvoda, uz neizostavan uticaj pčele na očuvanje biodiverziteta. Zato i ovo druženje doživljavamo kao divnu uvertiru u obilježavanje 20. maja, Svjetskog dana pčela, koji ćemo proslaviti u Plavu – kazao je Miljanić, te se kratko osvrnuo i na aktuelne aktivnosti Saveza, pčelarskih organizacija i samih pčelara.

– Sada je u pčelinjacima veoma živo i radno. Imamo indicije da bi ova pčelarska sezona mogla biti uspješna.

Trenutno je u toku realizacija javnih poziva u okviru mjera Agrobudžeta za pčelarstvo u 2025. godini. Ovi pozivi rezultat su izuzetno uspješne saradnje između Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i našeg Saveza, a omogućavaju pčelarima finansijsku podršku i druge benefite, koji ih dodatno motivišu da se uspješno bave ovom humanom i društveno korisnom djelatnošću. Statistički podaci pokazuju da imamo čime da se pohvalimo, ali i dalje nas očekuju brojni izazovi s kojima se pčelarstvo suočava na globalnom nivou. To uključuje falsifikate i prevare, zaštitu pčelinjih zajednica od parazita i bolesti, kao i negativne efekte klimatskih promjena, koje značajno ugrožavaju opstanak pčela i pčelarstva.

– Biće još prilike da govorimo o ovim važnim temama koje se tiču budućnosti pčelarstva – zaključio je Miljanić, još jednom pozivajući sve pri-

sutne da se okupe u Plavu na proslavi Svjetskog dana pčela.

EDUKATIVNI MODEL: 3D MAKETA KRANJSKE PČELE

Jedinstveni edukativni i promotivni model kranjske pčele bio je izložen do 15. maja u holu Naučno-tehnološkog parka Crne Gore, na inicijativu Ambasade Republike Slovenije u Podgorici. Iz Ambasade su saopštili da je postavljanje makete organizovano u okviru obilježavanja ovogodišnjeg Svjetskog dana pčela.

– Ovaj 3D model prikazuje pčelu radilicu vrste *Apis mellifera carnica*, slovenačke autohtone pčele, izrađene uz korišćenje najsavremenijih tehnologija – navodi se u saopštenju.

Model ima preko 90% morfološke sličnosti sa pravom pčelom, izrađen je sa mikronskom preciznošću uz pomoć Micro CT tehnologije. Dugačak je 170 centimetara i sastavljen od više od 200 različitih 3D štampanih dijelova, uključujući krila od providnog fotopolimera i tijelo prekriveno konjskom dlakom. Iz Ambasade ističu da izložba nudi jedinstvenu priliku za upoznavanje sa svijetom pčela, njihovom biološkom i ekološkom ulogom, kao i za demonstraciju primjene savremene tehnologije u obrazovanju.

APILAB CENTAR – KUĆA KRANJSKE PČELE

Ambasadorka Bernarda Gradišnik predstavila je APILAB centar za inovativne tehnologije, koji je 2021. godine otvoren u Višnjoj Gori. U okviru centra funkcioniše i Kuća kranjske pčele, mjesto koje nudi posjetiocima interaktivne i avanturističke priče o ovom marljivom insektu.

– Riječ je o jedinstvenom spoju preduzetništva, pčelarstva i savremenih tehnologija, koji istovremeno čuva prirodno i kulturno nasljeđe. Ako vas put nekada nanese u te krajeve, obavezno svratite i uvjerite se u inovativan prikaz pčelarske kulture. Bila bi mi čast da se i tamo ponovo sretnemo – poručila je ambasadorica Gradišnik.

B.K.

SVE AKTIVNOSTI UP „PODGORICA” USPJEŠNO SE REALIZUJU NA VELIKO ZADOVOLJSTVO I RUKOVODSTVA I REGISTROVANIH ČLANOVA

SKUPŠTINA ZA PRIMJER-SLAVA ZA PAMĆENJE

Aprilsko zasijedanje redovne godišnje Skupštine UP „Podgorica”, održano u Kući meda imalo je istinski akademski nivo i predstavlja lijep primjer sadašnjim i budućim udruženjima kako i na koji način se prezentuju sve one aktivnosti koje doprinose razvoju i prosperitetu pčelarstva ne samo u glavnom gradu, nego i šire. Dobrodošlica predsjednika Skupštine Mirka Šćepanovića i koncizna analiza materijala sa dodatnim, ali neophodnim, pojašnjenjima prvog čovjeka Milana Bracanovića, te detaljna statistika Željka Vlahovića u ime Nadzornog odbora po pitanju finansijskog izvještaja, dobili su zeleno svijetlo svih delegata koji su jednoglasno aминovali sve ono što su rekli i saopštili prisutnima. Ovaj komentar

ima uporište i u riječima predsjednika SPOCG Radula Miljanića, koji je pohvalio načine i metode rada jednog od najmasovnijih i najorganizovanijih udruženja u Crnoj Gori.

Inače, shodno izvještaju rad Udruženja pčelara Podgorice u protekloj godini bio je nastavak započetih aktivnosti iz prethodnog perioda, kao i niza novih aktivnosti. Dugogodišnji kontinuitet u radu predstavlja karakteristiku po kojoj je poznato ovo udruženje, pri čemu se svake godine ulažu dodatni naponi kako bi se taj kontinuitet ustalio i unaprijedio, posebno u dijelu finansijske održivosti.

Upravni odbor Udruženja, zajedno sa predsjednikom Skupštine i sekretarom Udruženja, bazirao je svoje aktivnosti na nekoliko bitnih zadataka u cilju

unapređenja rada i razvoja Udruženja. Moramo naglasiti da je u velikoj mjeri radu i funkcionisanju Udruženja pomogao i ne mali broj pčelara kojima zahvaljujem. Svojim radom i otvorenošću prema svim pčelarima, nastojali smo da što veći broj pčelara uključimo u rad našeg udruženja. U 2024. godini imali smo 251 učlanjenog pčelara, što je u današnjim uslovima funkcionisanja zadovoljavajući broj. Kako svake godine nastojimo da Udruženje osvježimo sa novim članovima, tako smo i u prethodnoj godini imali 20 novih. Nastojimo da svojim radom i aktivnostima dajemo mogućnost da pčelari prepoznaju ovo udruženje, što dovoljno govori o zainteresovanosti pčelara za naše udruženje. Ovaj broj učlanjenih pčelara znači veliki podsticaj za mlađe ljude, koji pčelare ili imaju namjeru da pčelare, kao i da budu članovi Udruženja. To pokazuje i trend učlanjivanja pčelara u ovoj godini.

Sa posebnom pažnjom odnosimo se prema pčelarima koji nemaju prekida u članstvu, kao i starijim pčelarima starosti preko 80 godina, koji su plaćali samo dio članarine koji pripada Savezu. Imali smo 13 pčelara koji plaćaju samo dio članarine koja pripada Savezu, rekao je Bracanović i posebno apostrofirao dobru saradnju sa SPOCG s obzirom,

kako je istakao daju puni doprinos u radu krovne organizacije zahvaljujući nesebičnom angažovanju članova Upravnog odbora Saveza, predsjednika Skupštine, kao i delegata koji su posvećeni svom poslu.

Takođe, imamo odličnu saradnju sa Kućom meda, što se potvrđuje korišćenjem njihovih usluga u čemu u velikoj mjeri prednjačimo u odnosu na pčelare drugih udruženja. Jedino izostaje očekivani otkup meda u godinama kada članovi našeg udruženja imaju viškove meda i nadaju se da ga mogu realizovati preko ove institucije.

Kada je u pitanju ostvarivanje prava na mjere subvencije Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, svi pčelari koji žele da ostvare ovo pravo dužni su da plate članarinu do 31. marta, do kojeg datuma je Udruženje u obavezi da uplati pripadajući dio članarine Savezu, kao i dostavljanje spiska članova sa potrebnim podacima. Nakon toga, odrediće se kvote prema svim udruženjima, tako da svako naknadno učlanjenje ne znači i pravo na subvencije.

Članovima Udruženja u 2024. godini isporučeno je iz programa subvencija MPSV: lijek Apiguard u količini od 929 doza i Apilife 300, Varro Red 279 I i Furmiton ploča 445 komada, uz konstataciju da je opšte mišljenje pčelara da se Varro Red pokazao kao dosta efikasan, za one pčelare koji su poštovali upustvo za primjenu. Isporučeno je i 1.025 regresiranih matica (bilo je odobreno 990), a pčelari su mogli da naruče matice po svom izboru proizvođača. Opšti je utisak da se kvalitet dobijenih matica iz godinu u godinu popravlja, zaključio je Bracanović.

PROGRAMSKE AKTIVNOSTI

U sklopu redovnih programskih aktivnosti realizovana je tradicionalna posjeta Beogradskom sajmu pčelarstva koju smo obavili u februaru sa 39 pčelara. U odlasku smo na poziv našeg bratskog udruženja iz Kragujevca priredili druženje i sa pčelarima ostalih udruženja iz centralne Šumadije. U martu je organizovana redovna izborna Skupština našeg udruženja, kojoj je prisustvovalo 62 delegata, a upriličen je

prijem i za značajan broj naših gostiju. Slava pčelara Podgorice – Spasovdan – održana je 13. juna na Pelevom Brijegu, u Bratonožićima, a naša pčelarska podružnica iz tog kraja učinila je velike napore da sve protekne u najboljem redu. Članovi ove podružnice su u te svrhu izdvojili i finansijska sredstva značajno veća od ostalih učesnika manifestacije i doprinijeli izuzetno finom utisku svih prisutnih pčelara kao i naših gostiju. Tim povodom organizovano je i dobrovoljno davanje krvi u saradnji sa odjeljenjem za transfuziju krvi KBC-a. Tog dana pozivu se odazvalo 10 pčelara. Takođe, u septembru je svim pčelarima obezbijeđena nabavka staklene ambalaže, odnosno tegli po povoljnim uslovima, a zahvaljujući finansijskoj podršci Glavnog grada

i kupovina pogača za prihranu pčela i to do maksimalnog iznosa do 100 eura. Može se reći da je saradnja sa nadležnom službom Glavnog grada dala vidne rezultate.

Tradicionalnu manifestaciju „Podgorički dani meda“ organizovali smo jubilarni 30. put. Manifestacija je održana sredinom oktobra u prisustvu velikog broja izlagača i gostiju i otvorio je ministar Vladimir Joković. Imali smo obavezu i čast da posjetimo sve ostale sajmove i pčelarske slave koje su organizovala ostala udruženja u našoj zemlji, bilo kao gosti ili učesnici. Nastavili smo i sa dobrom saradnjom sa mnogim drugim organima, organizacijama, medijima. U toj saradnji nije izostala ni naša humanitarna aktivnost, pa smo krajem godine donirali 25 kg

POKLON ĐACIMA PJEŠACIMA

Druženje za bogatom trpezom u režiji uzornog mještana i domaćina slave Vučića Davidovića priređeno je pod šatorom na sportskom poligonu škole koja je svojevremeno brojala i preko 600 učenika, a danas ima svega 12. I Vukota Radević je prva slova učio u ovoj uglednoj vaspitno-obrazovnoj ustanovi i bio prvi predsjednik podružnice pčelara Lijeve Rijeke, pa je kao najstariji pčelar i trenutno sa najviše košnica, osjetio potrebu da đacima pješacima pokloni po teglu meda. Ovim povodom on je na veoma emotivan način ispričao jedan detalj tokom pripreme i organizacije slave.

Kad smo Vučić Davidović i ja prije desetak dana došli kod direktorice škole, djeca su se igrala na poligonu. Ugledavši nas, prestali su sa loptanjem da bi mi kolima prošli krajem igrališta i parkirali se pored školskog kombija. Samo što smo izašli iz voziila, razdragani mališani su stali u red da nas pozdrave. Bio je to najljepši gest koji smo mogli doživjeti od lijepo vaspitanih đaka, koji iz porodice i učionice nose najdivnije manire i osobine budućih intelektualaca. Želim im svu sreću i da uspiju u životu, a možda neko od njih postane i dobar pčelar, nije krio zadovoljstvo Radević.

PRIZNANJA

Zahvalnice i plakete za veliki doprinos u radu Udruženja, predsjednik Skupštine Mirko Šćepanović uručio je Spasu Popoviću i Željku Vujotiću, te Ivani Đuričković za dugogodišnju i odličnu saradnju sa Kućom meda.

meda Resursnom centru „1. jun“, za djecu sa posebnim potrebama.

Kada je riječ o edukaciji i informisanju pčelara treba istaći i značaj časopisa „Pčelarstvo“, s tim da ga po našem mišljenju treba malo dopuniti u stručnom dijelu sa aktuelnim temama. Istakli bi i dobru saradnju sa glavnim i odgovornim urednikom časopisa, koji je uglavnom pratio sve naše aktivnosti i vjerno ih prenio.

Što se tiče saradnje sa opštinskim i državnim institucijama, moramo posebno naglasiti aktivnosti nadležne službe Glavnog grada, koja je u velikoj mjeri pomogla realizaciji aktivnosti u izvještajnom periodu, a obećala i predvidjela značajnija izdvajanja u tekućoj. Za razliku od njih, ovo se ne može reći za resorno ministarstvo, koje je tokom 2024. godine, i pored dostavljenih troškovnika po svim ma-

nifestacijama, uplatili svega 1.000 eura, uz obrazloženje da nijesu nadležni za rad udruženja ovog tipa, kao što je to bio slučaj prethodnih godina, podsjetio je Bracanović.

OKVIRNI PLAN RADA

Članovi Upravnog odbora Udruženja za tekuću godinu stavili su na papir tri grupe aktivnost i to:

a) Tekući poslovi

U skladu sa finasijskim mogućnostima Udruženja, treba razmotriti situaciju da se pčelari pomognu u određenom procentu za nabavku prihrane za pčelinja društva u saradnji sa Kućom meda. Insistirati na češćem okupljanju pčelara u podružnicama radi definisanja problema i njihovog rješavanja i, po

potrebi, pružati adekvatnu pomoć u pčelinjacima. Stvarati što bolji ambijent i uslove u Udruženju za učlanjenje što većeg broja pčelara i njihovo informisanje o benefitima učlanjenja. Saradnja sa Savezom, Kućom meda i svim pčelarskim organizacijama u Crnoj Gori radi uspostavljanja ujednačenih kriterijuma i principa rada. Nastavak saradnje sa institucijama Glavnog grada i države, kao i sa preduzećima i NVO koje daju ili mogu dati svoj doprinos radu i razvoju Udruženja, posebno u dijelu finansijske pomoći. Iznalaženje načina na izradi zajedničkih projekata sa nekim od nadležnih subjekata. Održavanje i unapređivanje saradnje sa medijima koji daju doprinos u informisanju o aktivnostima Udruženja. Unapređivati saradnju sa časopisom „Pčelarstvo“ i animiranjem članova Udruženja za pisanje i objavljivanje tekstova. Održavanje postignutog nivoa humanitarnih aktivnosti i po mogućnosti povećati nivo donacija. Organizacija isporuke matiča regresiranih iz agrobudžeta MPŠV, lijekova, kao i svega što bude opredijeljeno za pčelare. Održavanje redovne Skupštine Udruženja.

b) Organizovanje i održavanje pčelarskih manifestacija

Među prioritetima su organizovanje manifestacije „Podgorički dani meda“, sa održavanjem stečenog nivoa kvaliteta i njegovim daljim unapređenjem.

SPASOV DAN U LIJEVOJ RIJECI

Jedno je sigurno, ovogodišnje obilježavanje slave u Lijevoj Rijeci svima će ostati u divnoj uspomeni i sjećanje na Spasovdan 2025. nikad neće prepustiti zaboravu. Naprotiv, rado će prepričavati druženje u prekrasnom prirodnom ambijentu u podnožju Komova.

U ime pčelarske podružnice Lijeva Rijeka, prisutnima je dobrodošlicu poželio član Upravnog odbora Vukota Radević, ističući da su uvijek rado viđeni gosti u kolijevci Vasojevića. On je pozdravio predstavnike pčelarskih udruženja iz Nikšića, Berana, Danilovgrada, Andrijevice, Kuće meda i „Crnogorske pčele“ iz Podgorice, te službenike Glavnog grada, na čelu sa Zoricom Pavićević i mr. Petrom Nuculovićem. Među dragim prijateljima bio je i Ratko Živanović sa kolegama iz kragujevačkog pobratimskog udruženja.

Želim da u ime naše podružnice zahvalim svima koji cijene naš rad, koji nam pružaju podršku i trude se da nam pomognu. Ovom prilikom izdvojio bih Miomira Kojića, a posebno zahvaljujem nastavničkom kolektivu Osnovne škole „Šćepan Đukić“, na čelu sa direktoricom mr. Vesnom Vuksanović. Članovima pčelarske podružnice i domaćinima ovog skupa neću zahvaljivati, jer se u svim srećnim sredinama to podrazumijeva, posebno u Vasojevićima, gdje se dragim gostima uvijek ukazuje srdačno gostoprimstvo i poklanja dužna pažnja. Takođe hvala svima koji su donijeli zdravice i onima koji su nam na neki drugi način čestitali 29. maj, rekao je Radević i pjesnički se izrazio da se nalaze ispod neba i Komova.

Lijevom Rijekom danas „odliježe“ mir. Čovjek se ovdje oslobodio žurbe i iluzija. Živi pod zvijezdama okružen raskošnim prirodnim bojama. To je bogom dat preduslov za pčelarenje u netaknutoj prirodi. Ovo je treći skup pčelara na kojem je domaćin podružnica pčelara Lijeve Rijeke. Prvi je bio 2019. godine, u prostorijama mjesne zajednice, gdje je bilo 104 učesnika i održano predavanje za pčelare. Drugi skup održan je 2019. godine, na Đurovom Dolu, kod braće Kojić, gdje se okupilo 150 pčelara i gostiju. Danas smo ovdje po treći put, podsjetio je Radević.

Emocije nije štedio ni Milan Bracanović koji je ovim povodom uručio zahvalnicu direktorici škole Vesni Vuksanović za odličnu saradnju i podršku koju je pružila u pripremi i održavanju slave. Zatim je rukovoditeljka službe za poljoprivredu Glavnog grada Zorica Pavićević, u prisustvu kolege mr. Petra Nuculovića, čestitala praznik i obećala izdašnji opštinski budžet i nove benefite za razvoj pčelarstva u Podgorici. U ime pobratimskog udruženja iz Kragujevca, domaćinima je na gostoprimstvu zahvalio Ratko Živanović, sa željom da se tradicija ovih susreta, koji traju od 2013. godine, nastavi.

Za lijepe riječi, kao i za čestitku upućenu Mirku Šćepanoviću povodom rođenja devetog unučeta, nagrađen je aplauzom

Priprema i organizovanje manifestacije „Pčelari svome gradu“ i po mogućnosti realizovati je više puta na odabranim mjestima za članove Udruženja, naravno, ukoliko se steknu uslovi i iskaže interesovanje. Obavješćavanje članova Udruženja o izložbama i sajmovima na kojima se izlaže med u Crnoj Gori. Organizovanje slave Udruženja – Spasovdana, o čemu će pčelari biti blagovremeno obaviješteni.

c) Edukacija pčelara i zdravstvena zaštita pčela

Ukoliko se budu stekle mogućnosti, organizovati bar dva predavanja, uz angažovanje poznatih predavača koji bi govorili o korisnim temama. Takođe, afirmisati načine organizovanja sličnih predavanja po podružnicama, uključujući i radni dio, u čemu je potrebna i veća aktivnost predsjednika i članova podružnica. U skladu sa mogućnostima, organizovati posjetu udruženjima i kolegama u okruženju, kako to već godinama radimo.

Animiranje pčelara da svoja pčelarska iskustva, posebno vezana za klimatske i pašne uslove na teritoriji našeg udruženja, odnosno Glavnog grada, razne probleme i slično, iznesu pisanjem za časopis „Pčelarstvo“. Insistiranje na korišćenju registrovanih lijekova u borbi protiv varoe. Zajedno sa Savezom, nastaviti aktivnosti na obezbjeđivanju što kvalitetnijeg materijala za časopis „Pčelarstvo“ i, po potrebi, tražiti nove forme tih aktivnosti, kao i što bolju finansijsku održivost.

B.K.

**VRŠNI NIKŠIČKI PČELAR POSJETIO PRESTIŽNI MEĐUNARODNI
SAJAM PREHRAMBENE INDUSTRIJE U DUBAJU**

ALEKSIĆ: SVE JE LIJEPO, ALI KVALITET CRNOGORSKOG MEDA NEMA PREMCA U SVIJETU

Impresije vrsnog nikšićkog pčelara Ratka Aleksića sa prestižne saajmske izložbe „GULFOOD“ održane u Dubajju, gdje su se na mnogobrojnim lijepo aranžiranim štandovima našli prehrambeni proizvodi sa svih meridijana, nagovještavaju još bolju afirmaciju i prezentaciju vrhunskih crnogorskih brendova poput kvalitetnog meda i drugih pčelinjih proizvoda. Ovoga puta, kako nam je rekao naš sagovornik avanturističkog duha, Novi Zeland i Turska su privukli posebnu pažnju.

Naime, Privredna komora Crne Gore je organizovala posjetu grandioznom svjetskom sajmu prehrambene industrije u najvećem i najgušće naseljenom gradu Ujedinjenih Arapskih Emirata. Među tridesetak privrednika iz naše zemlje, bio je i Ratko Aleksić, poznati i priznati pčelar iz Nikšića, kao jedini predstavnik ove djelatnosti. Nije slučajno pao izbor na Aleksića, koji je u prethodne dvije godine na sajmovima u Novom Sadu i Tuzli za kvalitet meda osvojio 15 zlatnih medalja, čime se rijetko ko može pohvaliti u Crnoj Gori. Inače, sajam „GULFOOD“ u Dubajju se tradicionalno održava i svake godine okupi više od 5.000 izlagača, a posjeti ga preko 100.000 privrednika iz više od 120 zemalja sa svih kontinenata. Cilj posjete sajmu je višestruko značajan i pruža mogućnost globalnog povezivanja sa ključnim kupcima i distributerima, nudi ekskluzivni uvid u inovacije u oblasti proizvodnje hrane i pića, demonstrira prezentaciju najnovijih prehrambenih trendova i popularizuje ostvarivanje novih poslovnih prilika na veoma zahtjevnim tržištima UAE, Bliskog istoka, Azije i Afrike

UTISCI

-Za mene je ovo bila jedinstvena prilika da steknem nova iskustva iz oblasti pčelarstva jer je sajam poznat po lansiranju inovativnih proizvoda za one koji žele da osvoje nova tržišta. Tako sam imao priliku da razgovaram i razmjenim znanja iskustva sa najuspješnijim pčelarima svijeta. Ostvario sam preko dvadeset kontakata sa pčelarima iz raznih zemalja. Takođe, imao sam priliku da razgovaram o plasmanu našeg meda u Ujedinjene Arapske Emirate. Privredna komora Srbije je imala zakupljen prostor na sajmu sa štandom za med i pčelinje proizvode, a svoje izvoze u UAE već nekoliko godina. Na prostoru

sa devet velikih saajmskih hala sve je izgledalo nestvarno i bajkovito. Na mene su poseban utisak ostavili pčelari iz Turske, koji su dominirali sa čitavom lepezom proizvoda i dosta povoljnim cijenama, a med od manuke sa Novog Zelenda je ozbiljna priča, izuzetno je kvalitetan, najbolji od svih koje sam probao i testirao. Ipak, mogu slobodno reći da je crnogorski med u rangu najkvalitetnijih svjetskih medova. Nije ni čudo ako se zna da naše pčele sakupljaju med sa čistog prostora, bez industrijskog zagađenja, a na meniju imaju izuzetno široku lepezu medonosnog bilja, pojasnio je Aleksić.

PO „NIKŠIĆ“

Projekat od primarnog značaja za razvoj pčelarstva i turizma

Kada smo prošle godine u Baru posjetili i upoznali porodicu Nikolić – Nenada i Slađanu – oduševila nas je harmonija koja vlada kako u njihovom domu, tako i u međusobnim odnosima. Sa jednakim žarom pričali su nam o počecima pčelarenja, o prvim, ali sigurnim koracima, koje su zajedno pravili, tražeći informacije od prijatelja, preko interneta, literature, te nezaobilaznog časopisa „Pčelarstvo”.

Podsjetimo, porodica Nikolić bavi se pčelarstvom od 2016. godine i za to vrijeme ostvarila je značajne rezultate. Proizvode visokokvalitetan med, bez problema ga plasiraju na tržište, a ako ovako nastave, uskoro im neće biti dovoljno mjesta za sve pehare, medalje i priznanja osvojena na sajmovima širom zemlje i regiona.

Tada su najavili i izgradnju api komore, za koju je zadužena Slađana, sertifikovana apiterapeutkinja. Tokom ove posjete, uz blago razočaranje što je otvaranje kasnilo mjesec i po dana u odnosu na planirano, svečano su presjekli vrpce i otvorili vrata za sve zainteresovane korisnike i posjetioce.

– Počeli smo prošlog ljeta s radovima na api komori, ali su visoke temperature dovele do kašnjenja. Planirali smo da bude završena početkom aprila, ali nijesmo uspjeli da ispoštujemo taj datum iz opravdanih razloga – kazao je Nenad Nikolić. Prema njegovim riječima, ukupna inve-

sticija iznosila je između 16.000 i 17.000 eura.

– Nijesmo imali podršku ni od koga. Informisao sam se kod resornog ministarstva tokom predstavljanja agrobudžeta i IPARD programa za razvoj seoskog turizma, ali naša ideja nije prepoznata. Takođe, ni Opština Bar nam nije pomogla kada smo tražili podršku za nabavku inhalatora. Ipak, uspjeli smo da projekat realizujemo sopstvenim sredstvima. Zahvaljujem Opštini Bar na asfaltiranju puta od Donjih do Gornjih Poda, u dužini od nešto više od dva kilometra. Otvaranje komore tempirali smo upravo po završetku asfalterških radova – istakao je Nikolić.

Sertifikovana apiterapeutkinja

Nenad podsjeća da je njegova supruga Slađana prošle godine u Beogradu položila ispit za apiterapeuta.

– Izgradnju api komore planiramo već godinama, još dok nijedna nije postojala u Crnoj Gori. Inspiraciju smo pronašli u primjerima iz Slovenije, Hrvatske i Bosne. Iako se dugo vremena mnoge stvari nijesu poklapale, sve je na kraju došlo na svoje i uspjeli smo da realizujemo ideju – dodao je Nikolić.

Api komora porodice Nikolić prostire se na oko 22 m². U njoj se nalazi devet košnica – tri služe za terapiju ležanjem, a šest za inhalaciju. Inhalatori su nabavljeni iz Slovenije, preko firme „Medikoel” i, kako kaže Nenad, predstavljaju najbolji izbor na tržištu.

– Rukovanje inhalatorima je jednostavno, a posebno nije izazov za Slađanu, koja je sertifikovana apiterapeutkinja – kazao je on.

Slađana podsjeća da je apiterapija metoda prevencije, imunizacije i rehabilitacije pomoću pčelinjih proizvoda.

– Apiterapija je još 1959. godine u Rusiji uvrštena u granu medicine. Prve api komore nastale su u Rusiji, a zatim u Njemačkoj, Švajcarskoj, Austriji i Sloveniji. U njima se vrši inhalacija vazduhom iz košnice – bogatim isparenjima meda, polena, propolisa, perge, matične mliječi i voska. Taj vazduh, zahvaljujući eteričnim uljima i propolisu, gotovo je sterilan i daleko čistiji od običnog – objašnjava ona. Apiterapija, kako kaže, pomaže kod astme, bronhitisa, prehlada, kašlja, bolesti disajnih puteva, alergija, glavobolja, migrena, stresa, depresije, bolesti kardiovaskularnog sistema, problema sa sinusima i za jačanje imuniteta.

– Eterična isparenja iz košnica dezinfikuju prostor oko njih, stvarajući mikroklimu pogodnu za zdravlje u prečniku od oko 200 m. Pored inhalacije, terapija uključuje i ležanje na košnicama, pri čemu pčele stvaraju dva tipa zvuka, jedno je zujanje koje čujemo, a drugo frekvencija od 400 do 500 Hz, koju pčele proizvode treperenjem krila, a naš mozak je registruje i ima opuštajuće dejstvo. Ova metoda pokazuje izuzetne rezultate kod nesаницe, hroničnog umora, reumatizma i bolesti urinarnog sistema – zaključila je apiterapeutkinja Nikolić.

Nebom pod oblake

Api komora se nalazi na planini Lisingj, u selu Gornja Poda, na oko 630 mnv.

– Još 720 m iznad nas je vrh Lisinja, što ukupno iznosi 1.353 m. Pogled se pruža na cijelo Crnogorsko primorje i hrvatska ostrva, sve do Dubrovnika. Ovo mjesto je već privuklo pažnju turista, a interesovanje za api komoru svakodnevno raste. Na Primorju ne postoji nijedna druga api komora, a sumnjam da ih ima i u Podgorici. Ima ih u Mojkovcu, Gusinju, Nikšiću i dr., ali na jugu ne – kazao je Nikolić.

Nikolići imaju dva stacionarna i jedan seleći pčelinjak – u Godinju, Virpazaru, Gornjoj Podama i na Čevu kod Cetinja.

– U Godinju je dobra sezona, ima meda, dok su ovdje pčele gladne. Maj je bio hladan, bez toplih dana, a najavljeno je loše vrijeme i do kraja mjeseca. Već smo izgubili dragocjeno vrijeme – ocijenio je Nikolić. On trenutno brine o oko 100 pčelinjih društava i 100 nukleusa i ne suočava se s problemom prodaje.

– Osvojili smo oko 40 zlatnih medalja i pehara. U ovom poslu jedino vrijedi rad, bez predaje. Časopis „Pčelarstvo” mi je mnogo pomogao. Od početka, 2016. godine, redovno učestvujem na javnim pozivima. Na kraju, tu je i Kuća meda koja pčelarima nudi sve što im je potrebno – zaključio je Nikolić.

Čestitka iz Udruženja pčelara „Pčela”

Sekretar barskog Udruženja pčelara „Pčela” Milan Čelebić izrazio je zadovoljstvo prisustvom na svečanom otvaranju api komore, ističući da se radi o projektu od izuzetnog značaja za razvoj pčelarstva i turizma u južnoj regiji.

– Ovakve sadržaje doživljavam kao dodatak tradicionalnom pčelarstvu. Kolega Nikolić se dokazao kao odgovoran i posvećen pčelar, a posebno u primjeni dobre pčelarske prakse. Mislim da je među pčelarima s najviše zlatnih odličja u Crnoj Gori. Iza svakog uspjeha stoji cijela porodica, posebno supruga. Otvaranje prve api komore na

Primorju smatram hrabrim potezom i važnim doprinosom razvoju pčelarstva i turizma. Čelebić je pohvalio i to što je komora izgrađena sopstvenim sredstvima Nikolića, jer nije bilo mogućnosti da se podrži iz javnih fondova.

– Posebno želim istaći da su Nikolići uložili značajna sredstva, jer ovaj projekat nije mogao biti podržan kroz aktuelne javne pozive za dodjelu sredstava za razvoj pčelarstva.

Otvaranje api komore poklopilo se s završetkom asfaltiranja 2,2 km dugog makadamskog puta do sela Gornja Poda, udaljenog desetak kilometara od našeg grada i smještenog na 600 mnv. Ovaj put je asfaltirala kompanija „Bemax”, a projekat je finansirala Opština Bar. Zahvaljujući ovom infrastrukturnom projektu, selo i api komora postaju lako dostupni kako mještanima, tako i ljubiteljima prirode i turizma. (Portal Analitika+1CdM+1)

U ime Udruženja čestitam porodici Nikolić na uspješno završenom projektu, uvjeren da će efekti ovog poduhvata biti izvanredni, na radost svih korisnika.

G.M.

U PETNJICI UP „BIHOR” USPJEŠNO REALIZUJE KAPITALNI PROJEKAT NA IZGRADNJI PČELARSKE KUĆE

INVESTICIJA VRIJEDNA PREKO 130.000 EURA

Kada čovjek odluči da uradi nešto dobro i korisno za rodno mjesto i pri tome se nesebično trudi da unaprijedi jedno od najljepših zanimanja u svijetu, onda su sve prepreke, ako ih ima, lako premostive i lako se prevazilaze. Ova konstatacija kao da je skrojena za dva vrijedna domaćina i dva vrsna pčelara iz Petnjice, Munevera Halilovića i Sabra Ramčilovića, koji dobar dio slobodnog vremena posvjećuju upravo razvoju i afirmaciji pčelarstva na sjeveru Crne Gore. U prethodno rečeno uvjerali su se i predsjednik SPOCG Radule Miljanić i autor ovih redova koji su obišli radove na izgradnji pčelarske kuće u živopisnom ambijentu Godoče lje nadomak grada. Ovaj kapitalni projekat uspješno se realizuje zahvaljujući neizmjerljivoj ljubavi prema pčelarstvu, slozi, podršci lokalne uprave, državnih institucija, kao i brojnih prijatelja i sponzora, koji u skladu sa svojim mogućnostima pružaju materijalnu i finansijsku pomoć, sve s ciljem da se ovo impozantno zdanje što prije

stavi na raspolaganje tamošnjim pčelarima.

Prema riječima Munevera Halilovića, predsjednika Organizacionog odbora, objekat će imati površinu od oko 550 kvadratnih metara i biće opremljen linijom za proizvodnju košnica i drugih pčelarskih potreština, stolarskom radionicom, kancelarijama i kabinetima za edukaciju, magacinom, prodajnim prostorom, kao i svim drugim neophodnim sadržajima za obavljanje praktičnih aktivnosti.

KORAK PO KORAK

Radimo po etapama, ili bolje rečeno korak po korak. Do sada je uloženo oko 55.000 eura, pri čemu je 20 hiljada obezbijedilo Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, dok je iz opštinskog budžeta izdvojeno sedam hiljada. Ostatak smo dobili od donatora, rekao je Halilović i svima zahvalio na podršci, uvjeren da će zajedničkim snagama završiti započeti posao. On je istakao da je i direktor Direktorata u resornom ministarstvu Miroslav Cimbalević u dva navrata posjetio Udruženje i na licu mjesta se upoznao sa ovim projektom. Na svemu što su do sada uradili čestitao im je i prvi čovjek matičnog saveza Radule Miljanić naglasivši da su ostvareni rezultati adekvatni uloženom trudu i pozamašnim sredstvima.

Ovo je jedan od najljepših primjera kako i na koji način se podstiče razvoj jedne od prioritarnih grana poljoprivrede, a koja u ovoj sredini ima odličnu perspektivu. Med sa ovih prostora je jedan od najkvalitetnijih ne samo u našoj zemlji nego i van granica i zato će ovaj poduhvat još više motivisati i sadašnje i buduće pčelare da se ozbiljno posvete ovoj djelatnosti. UP Bihor će uvijek u SPOCG imati pouzdanog partnera u interesu svih pčelara, rekao je Miljanić. Takođe i predsjednik udruženja Sabro Ramčilović je uvjeren da će pčelarska kuća biti dom mnogim mladim ljudima koji se opredijele za aktivnosti u pčelinjacima i da će se broj članova iz godine u godinu uvećavati. Tokom posjete Petnjici nije izostalo tradicionalno gostoprimstvo pomenutih domaćina, a našu ekipu posebno je obradovao susret sa najstarijim pčelarom iz tog kraja 85-godišnjim Mujom Škrijeljom kao i njegovim mlađim kolegama. U nekom od narednih brojeva našeg časopisa očekuje vas nova reportaža i zanimljive priče petnjičkih pčelara.

B.K.

VAKCINA I DNK ANALIZA

Vjerovali ili ne, startup (novoosnovano privredno društvo ili preduzetnik koji se bavi inovacionom djelatnošću i ima potencijal za brz i značajan rast) pod nazivom Dalan Animal Health proizvodi vakcine za pčele i radi na tome da ih ponudi komercijalnim pčelarima, kao i vladama država koje se odluče za ovaj vid zaštite. Takođe, postoji mogućnost da se ova tehnologija proširi i na druge beskičmenjake. Logično se postavlja pitanje: kako vakcinisati pčelu i hoće li pčelarima biti dovoljno stalo da to zaista i rade? To su dileme s kojima se suočava Anet Klajser (Annette Kleiser), osnivačica kompanije Dalan Animal Health. Pet godina nakon pokretanja startapa, njen tim je razvio oralnu vakcinu koju je zvanično odobrila vlada. Vakcina je osmišljena tako da je pčelari daju radilicama, koje je potom prenose maticama putem matične mliječi. Cilj gospođe Klajser je da vakciniše što veći broj pčela, čime bi se zaštitile ne samo košnice, već i usjevi koje pčele oprašuju.

— Znamo da je gubitak insekata katastrofalan za planetu — kaže Klajser i ističe: — Ne možemo preživjeti bez pčela i drugih insekata.

Vakcina koju je razvila njena kompanija štiti od razorne bakterijske bolesti American Foulbrood (AFB). Klajser ovu inovaciju vidi kao prvi korak ka očuvanju zdravlja oko tri miliona pčelinjih kolonija u Sjedinjenim Američkim Državama. Nažalost, AFB nije jedina bolest koja ugrožava pčele. Svake godine nestane oko 50% kolonija i više od milion pčela, usljed različitih uzroka: bolesti, parazita, trovanja pesticidima, loše ishrane i stresa izazvanog oprašivanjem usjeva. Te brojke predstavljaju pravu katastrofu za pčelare.

ZARAZA PRIJETI

Klajser i njen tim u kompaniji Dalan Animal Health vjeruju da su za borbu protiv pčelinjih bolesti ključne vakcine posebno osmišljene za pčele. Ove vakcine omogućile bi pčelarima da nastave sa sezonskim selidbama pčelinjih društava širom zemlje, kako bi pčele mogle oprašivati važne usjeve poput badema, borovnica, krastavaca i jabuka.

— Ako dođe do zaraze bakterijom AFB (American Foulbrood), spore su toliko otporne da se preporučuje uništavanje svih pčela i spaljivanje košnica — upozorava

Tom Či (Tom Chi), osnivač kompanije At One Ventures. On je 2022. godine investirao 3,6 miliona dolara u početni investicioni krug, dok je Dalan bio u fazi kliničkog testiranja svoje vakcine. Klajser ima doktorat iz neurofiziologije sa Univerziteta „Ludwig Maximilian“ u Minhenu. Put ka razvoju vakcine otkrila je dok je pomagala univerzitetima da akademska istraživanja pretvore u komercijalne projekte. Tokom posjete Univerzitetu u Helsinkiju upoznala je estonskog biologa i zoologa Daliala Freitaka. On je imao neobičnu ideju: unijeti neaktivne bakterije u maticu kako bi se povećala otpornost cijele košnice na bolesti.

Budući da insekti i drugi beskičmenjaci nemaju anti-tijela kao ljudi i drugi sisari, tradicionalne vakcine kod njih ne funkcionišu. Ipak, Klajser je uspjela da Freitakovo akademsko istraživanje pretvori u praktičnu primjenu. Aktivna supstanca vakcine miješa se s hranom za matičnu mliječ koju radilice daju matici. Rezultat: larve koje se izlegnu postaju otporne na bolest od samog početka. Pčelari s velikom pažnjom prate razvoj vakcine.

— Ovo je zaista nešto novo, zato je i izazvalo toliko interesovanja i uzbuđenja, kaže Blejk Šuk (Blake Shook), komercijalni pčelar iz Teksasa koji testira vakcinu.

Zanimanje su pokazale i vlade mnogih zemalja. Klajser navodi da vodi razgovore s državama iz Azije, Južne Amerike i Evrope, koje žele nabaviti vakcinu i zaštititi svoje pčele. Do sada je prikupila 14 miliona dolara investicija od fondova At One Ventures i Prime Movers Lab. Iako je Dalan još uvijek u ranoj fazi razvoja, s prihodima manjim od milion dolara, Klajser se nada da će već naredne godine zaključiti velike ugovore s vladama i komercijalnim pčelarima.

Ipak, ostaje jedno ključno pitanje: kako uvjeriti pčelare da se trošak od 10 dolara po vakcini zaista isplati?

VISOKA CIJENA

Rasel Hajtkam (Russell Heitkam), vlasnik kompanije Heitkam's Honey Bees, koja godišnje proda oko 75.000 matica, kaže da njegovi kupci žele jasno razumjeti ekonomsku isplativost i vrijednost vakcinacije. Za komercijalnog pčelara koji ima 30.000 košnica, trošak vakcinisanja po cijeni od 10 dolara po matici iznosi čak 300.000 dolara. Hajtkam, koji sarađuje s kompanijom Dalan na testiranju vakcine, izjavio je za Forbes da želi vidjeti konkretne dokaze da vakcina zaista poboljšava opšte zdravlje svake kolonije i omogućava veću proizvodnju meda. U Dalanu tvrde da će se ulaganje u vakcinaciju višestruko isplatiti

jer će smanjiti uginuće pčela. Međutim, Hajtkam i drugi pčelari ističu da žele vakcinu koja ne štiti samo od AFB-a (American Foulbrood), bolesti koju se djelimično može spriječiti i boljim pčelarskim praksama. Komercijalni pčelar Kris Hajat (Chris Hiatt) iz kompanije Hiatt Honey kaže da se u svijetu pčelarstva sve svodi na dobar glas.

— Ako neko, zahvaljujući vakcinisanim maticama, prepolovi zimske gubitke, to bi se proširilo poput požara — kaže Hajat.

A ovdje je riječ o samo jednoj vakcini za pčele. Istraživači iz Dalana već ispituju može li njihova vakcina pružiti zaštitu i protiv drugih opasnih bolesti, posebno virusa deformisanog krila (DWV). Dosadašnji eksperimentalni testovi sprovedeni u 400 komercijalnih košnica pokazali su da je stopa zaraze ovim virusom smanjena za čak 83%.

— Sve iznad 65 do 70% smatra se efikasnom terapijom, a mi smo daleko iznad toga — ističe investitor Tom Či.

Sljedeći korak je proširenje ove metode zaštite na druge beskičmenjake — prvo na škampe. Budući da je imunološki sistem škampi sličan onome kod pčela, Klajser vjeruje da bi Dalan mogao razviti vakcine i za njih. Testiranja vakcine protiv najčešćih bolesti škampi su već započela, a rezultati ranih testova djeluju obećavajuće: stopa preživljavanja iznosi 65%. Ako vakcina funkcionise i kod pčela i kod škampi, postavlja se pitanje: gdje bi još mogla naći primjenu? Klajser vjeruje da bi u budućnosti vakcinacija mogla biti moguća i kod komaraca, čime bi se spriječilo širenje bolesti poput malarije i tropske groznice.

OTKRIVANJE PREVARA NA TRŽIŠTU

U austrijskoj pokrajini Tirol, u laboratoriji smještenoj u planinskom gradiću Felz, naučnici svakog mjeseca testiraju oko stotinu uzoraka meda DNK analizom kako bi utvrdili njihov sastav i otkrili moguće falsifikate. Ova metoda,

koju trenutno koristi samo nekoliko evropskih laboratorija, predstavlja inovaciju u borbi protiv sve učestalijih prevara na tržištu meda. Tržište meda preplavljeno je lažnim proizvodima, često razrijeđenim vodom ili jeftinim šećernim sirupima, što je protivno zakonodavstvu Evropske unije. Između 2021. i 2022. godine čak 46% meda testiranog prilikom ulaska u EU označeno je kao potencijalno falsifikovano, što predstavlja značajan porast u odnosu na 14% iz perioda 2015–2017. Najveći dio sumnjivih pošiljki, čak 74%, dolazio je iz Kine. Austrijska firma Sinsoma, osnovana 2018. godine, specijalizovana je za DNK testiranje meda i nudi ovu uslugu pčelarima po cijeni od 94 eura za osnovni test. DNK analiza omogućava identifikaciju biljnih vrsta koje su pčele posjećivale, jer med sadrži DNK tragove iz

prevara, ali stručnjaci upozoravaju da još nije savršena. Potrebna je rigorozna pravna validacija i standardizacija metode na nivou EU, jer se tehnologija mora stalno razvijati jer falsifikatori, naime, neprestano usavršavaju svoje tehnike.

— I to je uvijek neka vrsta problema, i to važi i na nivou EU, ističe jedna stručnjakinja. — Ako stalno čekamo da metoda bude savršeno standardizovana prije nego što je počnemo koristiti, stalno ćemo kaskati za falsifikatorima.

NELOJALNA KONKURENCIJA

Evropska komisija je nedavno saopštila da je gotovo 50% meda na tržištu falsifikovano. Ovi podaci bi trebalo da predstavljaju više od pukog alarma za donosiocce politika, jer jedino oni mogu da reaguju uvođenjem odgovarajućih zakonskih mjera. Na inicijativu Slovenije, Evropska komisija je izmijenila direktivu o medu, pa će uskoro na pakovanjima meda morati da bude jasno naznačena zemlja porijekla, saopštavaju iz Saveza pčelarskih organizacija Srbije (SPOS). Osim toga, postavljen je cilj da se definišu usaglašene metode za otkrivanje falsifikovanog meda, kao i da se odrede referentne laboratorije. Ipak, kako ističu iz SPOS-a, ovaj proces teče presporo — očekuje se da će trajati gotovo tri godine. Najnoviji podaci pokazuju da je udio lažnog meda u porastu. Evropsko udruženje profesionalnih pčelara (EPBA) sprovelo je istraživanje u Njemačkoj i ustanovilo da je više od

okruženja u kojem je nastao. Ako uzorak sadrži DNK biljaka poput riže ili kukuruza, koje pčele prirodno ne posjećuju što jasno ukazuje na neprirodnu mješavinu i moguću prevaru. Uz to, pčelari dobijaju QR kod koji potrošačima omogućava uvid u biljne vrste prisutne u medu, čime se povećava transparentnost i povjerenje u domaći proizvod.

Jasno je da jeftini, lažni med nanosi veliku štetu domaćim pčelarima. Ne samo da obmanjuje potrošače, već ozbiljno ugrožava egzistenciju lokalnih proizvođača, koji teško mogu konkurisati jeftinim uvoznim proizvodima, često mješavinama iz više zemalja.

Evropska unija, kao drugi najveći svjetski uvoznik meda, donijela je prošle godine direktivu kojom će od sredine 2026. godine biti obavezno jasno navođenje zemlje porijekla na deklaracijama. Više se neće moći koristiti generička oznaka “mješavina meda iz EU i izvan EU”. Pčelari se nadaju da će ova promjena povećati svijest potrošača i pomoći domaćoj proizvodnji.

Brisel je takođe formirao stručnu grupu sa mandatom do 2028. godine, čiji je zadatak usklađivanje metoda za otkrivanje falsifikovanog meda i omogućavanje praćenja proizvoda do proizvođača ili uvoznika.

Što se tiče DNK analize, ona može otkriti mnoge vrste

83% meda u hipermarketima falsifikovano. Slična situacija zabilježena je i u Srbiji, navode iz SPOS-a.

— Pčelarstvo neće preživjeti nelojalnu konkurenciju lažnog meda, upozoravaju iz Saveza i dodaju da je krajnje vrijeme za odlučne i ozbiljne mjere.

Neophodno je hitno uspostaviti koordinisane metode za otkrivanje falsifikovanog meda, kao i referentne laboratorije koje će se baviti ispitivanjem sumnjivih proizvoda. Metoda mora biti standardizovana i primjenjiva u svim evropskim zemljama, kako bi inspeksijske službe mogle odmah da uklone lažni med s tržišta.

— Svi moramo upozoriti potrošače na ovaj problem, jer med konzumiramo radi jačanja zdravlja, a lažni med mu može ozbiljno naškoditi, poručuju iz Evropskog pčelarskog saveza.

U svom obraćanju pozivaju potrošače širom Evrope da biraju pčelinje proizvode, po mogućnosti iz lokalne sredine ili makar iz zemalja regiona.

Takođe, uputili su poziv svim pčelarskim organizacijama u Evropi da se udruže u zajedničkoj borbi za očuvanje pčelarstva i zaštitu tržišta od falsifikovanih proizvoda.

B.K.

JUNSKI RADOVI U PČELINJAKU

PRAVO VRIJEME ZA FORMIRANJE NUKLEUSA

U junu, zavisno od podneblja, završava bagremova paša. Pčelama olakšavamo bržu preradu nektara bagrema u med otvaranjem leta i osiguravanjem provjetrenosti u košnici. Kada pčele poklope bar 1/2 ili najbolje 2/3 okvira, iste vadimo i pripremamo za vrcanje.

U junu je osjetan porast dnevne i noćne temperature pa treba obratiti posebnu pažnju na zalihe čiste vode u našim pojilicama na pčelinjacima. Poželjno bi bilo da su pojilice smještene bar desetak metara od samih košnica te da su, ako nije moguće stalno, bar tokom sredine dana djelimično u hladu.

Pčelar treba da prije nastupajuće paše pregleda pčelinje zajednice i preduzme mjere za prekidanje rojevnog

nagona ako se isti negdje pojavi. Zbog dosta poklopljenog legla i izumiranja većeg broja starih i izrađenih pčela, pčelinje zajednice mogu i oslabiti za sljedeću pašu. Zato je u takvim slučajevima dobro da se u plodište stave dva-tri okvira, koji su izvršani, a upravo u takve okvire matica dobro i brzo polaže jaja. Ako se i pored toga neka pčelinja zajednica i izroji, pčelar to mora pratiti kako bi mogao uhvatiti roj. Ovo je i pravo vrijeme za formiranje pomoćnih zajednica tj. nukleusa. Zahvaljujući tome što su pčelinje zajednice jako razvijene, imaju puno mladih pčela, a vrijeme je toplo i dotok nektara i polena je dobar. Tako da je mjesec jun najpovoljniji za uzgoj kvalitetnih matica, kao i za izmjenu starih.

Sprječavanje rojenja vršimo na način da matici prije svega pružamo dovoljno prostora za polaganje jajašca, u medišnim nastavcima takođe pokoji okvir uvijek neka bude sa satnom osnovom kako bi takozvane kućne pčele imale prostora za lučenje voska iz svojih voštanih žlijezda.

Prema tome, uobičajeni radovi u junu znače kao i u ostalim mjesecima pčelinje paše i tiču se

održavanja stalnih zaliha svježeg vode u higijenskim pojilicama, održavanja i uređenja okoline pčelinjaka, u slučajevima seljenja košnica na druge paše priprema istih za selidbu, uzgoj matica za svoje potrebe, priprema i vrcanje bagremovog meda, kontrola rojivosti košnica i sprječavanje rojenja,

te stavljanje poluokvira ili polovičnih satnih osnova za biološko suzbijanje varoe.

KORISNA ISKUSTVA

Poslije bagremove paše možemo pristupiti proizvodnji matica za potrebe vlastitog pčelinjaka, formiranju vještačkih rojeva i nukleusa. Svakom pčelaru je veoma bitno da poveća svoj pčelinjak, a to može učiniti najbolje u

junu. Tada je pčelinje društvo u stanju da još uvijek ispravi greške pčelara koje on učini svjesno ili nesvjesno. Postoje tri načina da se poveća broj društava na pčelinjaku:

kupovinom pčelinjih društava, rojeva ili nukleusa;

kupovinom matica i razrojavanjem postojećih pčelinjih društava;

proizvodnjom matica i formiranjem rojeva na sopstvenom pčelinjaku.

Prvo treba navesti najjednostavnije

postupke, jer je za složenije potrebno veće iskustvo. Neiskusni pčelar ulazeći nespripreman u složene zahvate može doživjeti samo neuspjeh, štetu i razočarenje. Matice zadovoljavajućih osobina možemo dobiti uglavnom na dva načina i to iskorišćavanjem prirodnih matičnjaka ili matičnjaka koje su pčele proizvele prisilno ili smo ih mi „natjerali“. Kako u maju, ni u junu nije teško naći u plodištima ili medištima rojevne matičnjake ili matičnjake tihe zamjene. Matičnjake tihe zamjene izvođe pčele kada stara matica, iz nekog razloga, postane nesposobna ili manje sposobna da osigura normalnu reprodukciju pčela u pčelinjoj zajednici. Pčele je tada mijenjaju. Takvi se matičnjaci naročito cijene jer daju vrlo dobre matice. Pčele izgrade nekoliko takvih matičnjaka. Kad su zreli, a to znači zatvoreni, možemo upotrijebiti rojdbene odnosno matičnjake tihe zamjene. Da bismo osigurali i smjenu matice u pčelinjem društvu iz kog uzimamo matičnjake, obavezno moramo ostaviti bar jedan matičnjak, a poželjno je dva različite starosti (jedan zatvoren i jedan otvoren). Da pčele prisilimo na gradnju matičnjaka i izvođenje matica, mogli bismo jednostavno oduzeti staru maticu i pčele bi izgradile određen broj matičnjaka nad postojećim leglom. Ali to bi bilo najgore rješenje i nikako se ne može preporučiti kao metoda kojom bismo došli do potrebnog broja kvalitetnih matičnjaka. Pčele, naime, da bi što prije proizvele novu maticu, u većini slučajeva izgrade matičnjake na larvama koje su stare već tri dana, jer se iz takvih larvi još mogu proizvesti matice. Kako se radiličke larve u prva tri dana hrane mlečom slabijeg kvaliteta od one kojom se hrane larve iz kojih se u normalnim prilikama izvodi matica, tako će i matice iz takvih matičnjaka biti lošije ili čak neupotrebljive za uspješno pčelarenje. Prema tome takvu proizvodnju matica ne preporučujem osim eventualno u izuzetnim prilikama. Da bi važnost ishrane matične larve još više naglasio spomenuću samo jedan naučni podatak, da jedna matična larva dobija 1550-1650 obroka, a larva radilice dobija oko 150 obroka. Osim toga mliječ matične larve ima oko deset puta više visokovrijednih sastojaka nego mliječ radiličkih larvi. Po ovome

VAĐENJE I CIJEĐENJE MEDA

Ukoliko su se napravili dobri vijenci meda za vrijeme bagremove paše, med se mora izvrćati, kako ne bi došlo do blokiranja matice i eventualnog slabljenja pčelinjeg društva za naredne paše (livada, lipa, pitomi kesten i dr). Ako poslije vrcanja nastupi bespašni period, pčelinja društva, a naročito rojeve, moramo prihranjivati kako matice ne bi smanjivale nošenje. Prihranjivanje se može vršiti šećernim sirupom 1:1 (nukleusi) ili u hranilice sipamo 1-2 kg šećera sitnijih kristala i početak prelijemo medom, kako bi pčele namamili da počnu da uzimaju takvu hranu ili u ram hranilicu stavimo 1-2 kg medno-šećerne pogače (pčelinja društva). Ovaj način prihranjivanja pčelinjih društava je u ljetnjim mjesecima preporučljiviji, jer isključuje grabež kao i zato što pčele kristalni šećer i pogaču uzimaju u malim količinama i danju i noću, što dočarava kakvu takvu tihu pašu. U junu se javlja nekoliko jačih paša, koje mogu ponovo napuniti medišta. Ukoliko u nekim krajevima neka od pomenutih paša zataji, treba imati alternativno rešenje, a najbolje je preseliti pčele na onu pašu za koju smo sigurni da medi tj. za koje se informišemo od prijatelja pčelara.

se može vidijeti sa koliko ozbiljnosti moramo pristupiti proizvodnji matica. Manje iskusnim pčelarima, a i ne samo njima, preporučujem najjednostavniji a vrlo uspješan Milerov metod proizvodnje matičnjaka. Zrio matičnjak treba da bude najmanje 20 mm dugačak, da bi garantovao kvalitet matice. Kada na raspolaganju imamo zrele matičnjake možemo pristupiti formiranju vještačkih rojeva, zamjeni starih i loših matica i formiranju nukleusa.

UPOTREBA RAMA GRAĐEVNJAKA

Ram građevinaka je ram koji se ubacuje u pčelinju zajednicu da bi se smanjivala varoa prirodnim putem. Ramom građevnjakom može se raditi na više načina, a koji će način izabrati to zavisi od samog pčelara. Ovdje je bitno pridržavati se nekih uputstava i preporuka.

Ram građevnjak treba koristiti stalno u toku čitave aktivne sezone, od aprila do kraja jula, sve dok u košnici postoji trutovsko leglo. Korištenje rama građevnjaka samo u proljeće nije dovoljno, jer krpelj se umnožava tokom cijele ljetnje sezone tako da korištenje građevnjaka treba raditi do kraja jula. Međutim, korištenje izgrađenog trutovskog saća više puta može da prouzrokuje pojavu krečnog legla (Buchler, 2002).

Ram građevnjak treba stavljati u središte legla, a ne na periferiju, baš zbog toga što je navedeno - zbog krečnog legla. Čak je bolje sa dva pa ih sjeći naizmjenično. Kada se stavi ram koji će biti obilježen iznad satonoše da bi se znalo tačno šta se radi i koji će se ram vaditi. Poslije 18 dana izvadimo taj

PAŠA

Na početku paše pčelinjim društvima treba obezbijediti sve uslove za normalan rad. U toku paše ne treba ih uznemiravati pregledom i nepotrebnim otvaranjem košnice. Pčelama treba otvoriti sve ulaze u košnicu i obezbijediti sve uslove za brže sazrijevanje meda. Pčelar se mora spremati kao da će paša biti najbolja i sa najvećim dnevnim unosima. Samo pčelar koji spremno dočeka jake i intenzivne paše, a maksimalno ih iskoristi, može ostvariti visoke prinose meda. Jun je period kada su vremenski uslovi zadovoljavajući tako da pčele mogu da sakupe višak meda u medištima. Livadska paša je dugotrajna i tiha paša. I u ovom periodu treba zaposliti pčele da grade saće, jer ga u tihim pašama kvalitetnije izgrađuju. U junu obično vladaju visoke temperature, pa je potrebno u pojilice često dosipati vodu. Zbog visokih dnevnih temperatura, a i noćnih, pčelama se moraju obezbijediti zbjegovi u košnicama i napraviti dobra ventilacija. Savremene košnice u svom kompletu sve to imaju. Unos nektara je potrebno kontrolisati na vagi.

ram, istresemo pčele sa njega, uzmemo viljušku za otvaranje i viljuškom povadimo svo zatvoreno leglo. Kada smo povadili isto saće stavimo pod česmu, operemo hladnom vodom i ram vratimo u istu košnicu na isto mjesto. Pčele će isti odmah očistiti, a matica je dobila ram koji će zalijegati - nema gubljenje vremena i gubitka oko izrade saća.

Uklanjanjem trutovskog legla iz tri građevnjaka po sezoni (godišnje) moguće je broj varoa u zajednici smanjiti do avgusta mjeseca za više od 50%, tako da se dobija više vremena prije prvih hemijskih tretmana. Primjenom građevnjaka u borbi protiv varoe postiže se i smanjenje rojidbenog nagona pčelinje zajednice.

Upotreba građevnjaka daje dobre rezultate samo u godinama sa vrlo povoljnom pašom i klimatskim prilikama, tj. u vrijeme povoljnih uslova za izgradnju saća. Najbolje ih je upotrijebiti tri puta i to sa napomenom da

je efekat mnogo bolji pri srednje jakoj paši, jer tokom jake paše, trutovsko saće biva iskorišćeno za smještaj nektara i matica u njega, ne stigne da položi neoplođena jaja.

SELIDBA

Kod seljenja pčela u druga područja treba obratiti pažnju na zakonsku regulativu seljenja, odnosno najaviti svoj dolazak na određenu lokaciju prije selidbe ili u slučaju da selite na svoj teren/zemljište ili u dogovoru sa vlasnikom zemljišta odmah nakon smještanja pčelinjaka. Kod seljenja pčela nije naodmet prije svega provjeriti da li je područje na koje selimo za vaše pčele zdravstveno ispravno, odnosno da nije kojim slučajem zabranjen tranzit pčelama zbog mogućih zaraznih bolesti. Kod odabira lokacije treba imati u vidu i udaljenost od određene pčelinje paše i drugih pčelinjaka. Većom udaljenošću pčelinjaka od područja medenja prinosi padaju, tako recimo sama iskorištenost pčelinje paše na udaljenosti prema nekim istraživanjima od 1000 m iznosi svega 45%, iskorištenost na udaljenosti od 1500 m opada za sljedećih 15% pa ona iznosi samo 30%. Kod udaljenosti od 500 m iskorištenost iznosi 70-75%. Sve to, takođe, odnosi se naravno i na stacionirane pčelinjake pa tako i te podatke treba imati u vidu kod podizanja stacioniranih pčelinjaka.

*izvor: pčelarska
literatura i sajtovi*

SAKUPLJANJE POLENA I MATIČNOG MLIJEČA

Polen se sakuplja u junu. Pri tom je poželjno odvojiti izvjesnu količinu za potrebe pčelinjih zajednica u vrijeme kada ga u prirodi nema dovoljno. Takvu situaciju često imamo u julu i avgustu, kao i krajem zimskog perioda. Sakupljanje matičnog mliječa može se dobro obaviti u junu. Postupak se sastoji u povremenom dodavanju presađenih larvi odgajivačkom društvu, gdje ih pčele snabdijevaju mliječom, koji se zatim oduzima.

IN MEMORIAM

СТАНКО ДУШАНА ГВОЗДЕНОВИЋ

U 84. години преминуо је Станко Душана Гвозденовић, супруг, отац, дјед, али и велики и добри пријатељ, друг и човјек. Својим изненадним одласком оставио је велику празнину у срцима својих најближих, али и свих који су га познавали. Велики дио свог живота посветио је пчелама и пчеларима које је несебично помагао, учио и охрабривао. Станко је био човјек благе нарави, великог срца и пружене пријатељске руке свима. О Станку најбоље говоре дјела, али и бројни људи који су га познавали. Колико је љубав према пчелама била јака показује и васпитање своје дјеце посебно сина Љуба, који је љетос у борби са ватреним стихијама, иако изузетно уморан и изнурени, није дао да ватра приђе ниједном пчелињаку на територији општине Будва. Станко је до последњег тренутка свог живота био са пчелама и Удружење пчелара Будва, пчелари Црне Горе изгубили су великог човјека, али и врсног и страственог пчелара. Станку желимо лаку паштровску земљу и мир у Рајском насељу, а породици да се у добро долази.

УП Будва

MALI OGLASI

Veoma povoljno prodajem DB
košnice sa pčelinjim društvima.

Kontakt: Golub Bošković,
068/765-539.

*

Veoma povoljno prodajem LR
košnice i vosak. Pozovite na
broj 067 220 008.

*

Prodajem 50 LR pčelinjih
društava. Košnice i pčele su u
odličnom stanju. Uz to ide i sva
prateća oprema.

Cijena po dogovoru. Kontakt:
Radovan Kojić Lijeva Rijeka
Tel: 067 571 752,
067 626 888

Prodajem više pčelinjih
društava u DB košnicama sa AV
podnjačama, otklapač saća i
radijalnu vrcaliku 12R.
Za sve informacije i eventualni
dogovor pozovite na
br. tel. 067 260 041.

*

Prodajem LR šestoramne
nukleuse sa mladim maticama!
tel: 069-066-573

*

Prodajem 100 LR košnica
kao nove. Povoljno.
TL. 067 220 008

*

Prodajem dva
homogenizatora sa
mješačima od po 800 litara.
Jedan je sa motorom i
reduktorom, a drugi bez.

Postolje je od inoxa.
Cijena 4100 eura.
Napomena: mogu se kupiti
i pojedinačno, a cijena u
tom slučaju je po dogovoru.
Kontakt telefon za sve
informacije je 068024339

*

Formiram za prodaju DB
nukleuse za poznate pčelare.
Tel. 069/012-208

Prodajem povoljno
ramove nove đerzonke
sa satnom osnovom. Vesko
Novović, tel. 067 387 525

*

Prodajem korišćene
šestoramne nukleuse LR i
oplođnjake LR. Risto Borović
tel. 067 634 560

*

Prodajem pčele
na ramovima, nukleuse,
kompletna društva i prirodne
rojeve sa grane.
067455787

*

Prodajem kontejner za pčele
sa 48 pozicija za LR košnicu.
Prodajem i pčelinja društva na
ramovima ili sa košnicama.
Za sve informacije pozovite
069/016 289.

*

Prodajem 10 kompleta
alumijskih LR košnica,
kasetnu radijalnu vrcalicu sa 24
rama i otklapač saća.
Za sve informacije pozovite
br. tel. 067 664 345

*

Prodajem 25 LR pčelinjih
društava sa komplet opremom
i metalnim postoljima.
Šabo Kurpejović (Rožaje), br.
tel.: 067 219 117.

*

Povoljno prodajem pčelinja
društva u LR košnicama.
Br. tel.: 067 625 804.

*

Prija
svim
čulima...

Proizvodi:
Balkan Group Montenegro
81 206 Podgorica

Bom
kafa
najboljeg
ukusa i mirisa.